

Vreedzaam implementeren in de wijk

Een kwalitatief onderzoek naar belemmerende en bevorderende factoren bij de implementatie van het programma De Vreedzame Wijk.

Student	Danitchia Hendrickx
Studentnummer	1550519
Opleiding	Bachelor Social Work
Instelling	Zuyd Hogeschool
Afstudeercoach	S. Willard
Opdrachtgever	Stuurgroep Vreedzame Wijk Malberg
Datum	10 mei 2021

Voorwoord

Voor u ligt het afstudeerwerkstuk “Vreedzaam implementeren in de wijk”. Hiervoor is een kwalitatief onderzoek uitgevoerd bij Vreedzame Wijken in Nederland over belemmerende en bevorderende factoren bij de implementatie van het programma De Vreedzame Wijk. Dit heeft plaatsgevonden in het kader van mijn afstuderen aan de opleiding Social Work aan Zuyd Hogeschool te Sittard en in opdracht van de stuurgroep Vreedzame Wijk Malberg.

Als bewoner van de wijk Malberg ervaarde ik zelf geen gevolgen van de implementatie van het programma De Vreedzame Wijk. Als vrijwilliger van een van de organisaties in de stuurgroep wist ik echter wel van het bestaan af. Als aankomende sociaal werker zie ik het belang van de implementatie van dergelijke programma’s die bijdrage aan het versterken van een samenleving. Het contrast tussen beide gaf mij een kritische en onderzoekende houding, welke heeft bijgedragen aan het onderzoeksproces. Ik ben door dit onderzoek tot nieuwe inzichten gekomen met betrekking tot mijn toekomstige werkveld en kan mij hierdoor nog beter voorbereiden en oriënteren op mijzelf als toekomstige professional.

In de periode van 12 maart 2021 tot 10 mei 2021 heeft het onderzoek plaatsgevonden en is dit afstudeerwerkstuk tot stand gekomen. Het bleek een dynamisch proces, waarin niet alles zonder slag of stoot bleek te gaan. Ik wil R. Hulst (opdrachtgever als vertegenwoordiger van de stuurgroep) en S. Willard bedanken voor de begeleiding hierin, waarbij ik voldoende mogelijkheid heb ervaren om mijn eigen leerproces vorm te geven. Desondanks kijk ik terug op een zeer leerzame periode, waarin ik niet alleen veel kennis en ervaringen heb opgedaan, maar waarin ik ook krachten van mijzelf ontdekt heb.

Ik wil dan ook de stuurgroep Vreedzame Wijk Malberg bedanken voor de kans om mijn afstudeeronderzoek voor hen te mogen uitvoeren. Daarnaast wil ik alle respondenten bedanken die zich de tijd hebben vrijgemaakt om mee te doen aan dit onderzoek, waardoor het onderzoek tot een succesvol einde is volbracht.

Ik hoop dat u net zoveel leesplezier beleeft, als ik heb beleeft in het uitvoeren van dit onderzoek!

Danitchia Hendrickx

Maastricht, 10 mei 2021

Samenvatting

Na het succes van het burgerschapsprogramma De Vreedzame School, werd dit uitgerold in de wijk middels het programma De Vreedzame Wijk. Hierbij wordt gestreefd naar een pedagogisch opvoedklimaat waarin overal dezelfde verwachtingen zijn voor kinderen in de wijk. Door de verschillen in opvoedmilieus (thuis, school, straatcultuur, vereniging), blijkt dit streven niet makkelijk. De Vreedzame Wijk Malberg ontdekte dit ook en gaf ten doel meer inzicht te willen ontvangen in het implementatieproces van andere Vreedzame Wijken in Nederland. Zo kwam de volgende onderzoeksvraag tot stand:

“Welke belemmerende en bevorderende factoren hebben de Vreedzame Wijken in Nederland ervaren met betrekking tot de implementatie van het programma De Vreedzame Wijk?”

De onderzoeksvraag geeft aanzet tot een kwalitatief onderzoek. Middels een half-gestructureerd interview zijn interne wijkcoördinatoren van vijf Vreedzame Wijken in Nederland bevestigd over belemmerende en bevorderende factoren ten aanzien van hun implementatieproces, welke bij hen reeds was afgerond. Daarnaast zijn vier externe wijkcoördinatoren, die vanuit Stichting Vreedzaam begeleiding bieden aan opkomende Vreedzame Wijken, bevestigd middels een focusgroep. Middels de data-analyse zijn acht axiale codes geselecteerd die het resultatenhoofdstuk omvatten: straatcultuur, visie, samenwerking in de wijk, zichtbaarheid, Vreedzame elementen in andere contexten, professioneel handelen, weerstand & stagnatie en financieel budget.

De straatcultuur is in iedere wijk anders en kan zowel een belemmering als bevordering zijn. Het werkt belemmerend wanneer De Vreedzame Wijk als een project gezien wordt. Bevorderend werkt wanneer Vreedzaam als paraplu wordt gezien om partners met elkaar te verbinden. Zichtbaarheid is hierbij eveneens een bevorderende factor. Vreedzame Wijken ervaren belemmeringen in ouderbetrokkenheid en partnerbetrokkenheid in de wijk. Dit laatste is vaak afhankelijk van financiële middelen in een organisatie. Doorgaan waar de energie zit wordt als bevorderend ervaren en professionals dienen hierin zelf het goede voorbeeld te geven.

Uit de resultaten van het onderzoek wordt geconcludeerd dat kinderen zonder Vreedzame kennis gewoon meegenomen kunnen worden in De Vreedzame Wijk, de ouderbetrokkenheid laag blijkt en in de samenwerking met partners in de wijk een gemeenschappelijk doel gevormd dient te worden. Met de resultaten uit het onderzoek en de conclusie op de deelvragen, worden de belemmerende en bevorderende factoren bij de implementatie van De Vreedzame Wijk schematisch weergegeven aan de hand van de doelen van het programma op kind-, opvoeders- en wijkniveau.

In de benadering van respondenten is geen rekening gehouden met de blinde kopie, waardoor de integriteit van het onderzoek in geding kwam. De resultaten van eerdere onderzoeken zoals beschreven in het theoretisch kader komen in grote lijnen overeen met

de resultaten uit dit onderzoek. De achterhaalde resultaten uit de interviews en focusgroep zijn gelijkwaardig aan elkaar, waardoor het onderzoek als representatief en valide beschouwd wordt. De conclusie geeft handvaten aan handelingen en houdingen en levert daarmee een bijdrage aan de kernkwalificaties en kerntaken van de sociale professional. Het onderzoek geeft tevens de gelegenheid om niet alleen De Vreedzame Wijk Malberg van aanbevelingen te voorzien, maar kan mogelijk een bijdrage leveren aan toekomstige opkomende Vreedzame Wijken in Nederland.

Allereerst wordt aanbevolen om bestaande activiteiten om te zetten in Vreedzaam en de blokken of pijlers van Vreedzaam hierbij als kapstok te gebruiken. Dit activiteiten aanbod moet tevens toegankelijk worden gemaakt voor alle kinderen in de wijk, dus ook kinderen met een beperking. Ten tweede wordt aanbevolen om zowel de tastbare- als niet-tastbare zichtbaarheid van Vreedzaam te vergroten in de wijk Malberg. De derde aanbeveling duidt zich op het uitvoeren van een buurtanalyse in de wijk Malberg, daar de resultaten blijken te geven dat het bevorderend werkt om in te spelen op de buurt. Als laatste wordt aanbevolen om te participeren in de landelijk Meet-Ups die door Stichting Vreedzaam worden georganiseerd. Naast genoemde aanbevelingen, zijn suggesties voor vervolgonderzoek. Vervolgonderzoek naar alleen ouderbetrokkenheid kan meer inzichten bieden, aangezien dit een uitdaging blijft. Daarnaast heeft dit onderzoek zich alleen gericht vanuit professioneel perspectief, maar wordt de meerwaarde ingezien om in vervolgonderzoek ook vanuit andere perspectieven te kijken.

Inhoudsopgave

Begrippenlijst	6
1. Inleiding.....	8
2. Theoretisch kader	10
2.1 <i>De Vreedzame School</i>	<i>10</i>
2.1.1 <i>Ontstaansgeschiedenis De Vreedzame School.....</i>	<i>10</i>
2.1.2 <i>Bevorderende en belemmerende factoren in het Resolving Conflict Creatively Program.....</i>	<i>10</i>
2.1.3 <i>Het programma De Vreedzame School.....</i>	<i>11</i>
2.1.4 <i>Pedagogische visie De Vreedzame School.....</i>	<i>12</i>
2.1.5 <i>Bevorderende en belemmerende factoren in het programma De Vreedzame School.....</i>	<i>12</i>
2.2 <i>De Vreedzame Wijk.....</i>	<i>13</i>
2.2.1 <i>Het (post-)moderniteitstijdperk</i>	<i>13</i>
2.2.2 <i>Het programma De Vreedzame Wijk</i>	<i>14</i>
2.2.3 <i>Doelen van De Vreedzame Wijk</i>	<i>14</i>
2.2.4 <i>Bevorderende en belemmerende factoren in het programma De vreedzame Wijk.....</i>	<i>15</i>
3. Onderzoeksprobleem, doelstelling en onderzoeksvraag.....	17
3.1 <i>Onderzoeksprobleem.....</i>	<i>17</i>
3.2 <i>Doelstelling.....</i>	<i>17</i>
3.3 <i>Onderzoeksvraag en deelvragen</i>	<i>17</i>
4. Methodische onderbouwing	19
4.1 <i>Onderzoeksmethode.....</i>	<i>19</i>
4.2 <i>Dataverzamelingmethoden.....</i>	<i>19</i>
4.2.1 <i>Interviews.....</i>	<i>19</i>
4.2.1.1 <i>Populatie interviews</i>	<i>20</i>
4.2.2 <i>Focusgroep.....</i>	<i>20</i>
4.2.2.1 <i>Populatie focusgroep</i>	<i>21</i>
4.3 <i>Data analyse.....</i>	<i>21</i>
4.4 <i>Ethische verantwoording.....</i>	<i>21</i>
4.4.1 <i>Respondenten</i>	<i>21</i>
4.4.2 <i>Onderzoeker.....</i>	<i>22</i>
5. Resultaten	23
5.1 <i>Kenmerken respondenten.....</i>	<i>23</i>
5.2 <i>Onderzoeksresultaten.....</i>	<i>23</i>
5.2.1 <i>Straatcultuur</i>	<i>23</i>
5.2.2 <i>Visie.....</i>	<i>25</i>
5.2.3 <i>Samenwerking in de wijk</i>	<i>26</i>
5.2.4 <i>Zichtbaarheid</i>	<i>27</i>
5.2.5 <i>Vreedzame elementen in andere contexten</i>	<i>28</i>
5.2.6 <i>Professioneel handelen</i>	<i>31</i>
5.2.7 <i>Weerstand en stagnatie.....</i>	<i>33</i>
5.2.8 <i>Financieel budget.....</i>	<i>35</i>
6. Conclusie	37
6.1 <i>Conclusie op de deelvragen</i>	<i>37</i>

6.1.1 Hoe hebben Vreedzame Wijken in Nederland kinderen betrokken bij de implementatie van de Vreedzame Wijk indien deze geen onderwijs hebben gevolgd op een Vreedzame School?	37
6.1.2 Welke belemmerende en bevorderende factoren hebben Vreedzame Wijken in Nederland ervaren met betrekking tot ouderbetrokkenheid gedurende de implementatie van De Vreedzame Wijk?	37
6.1.3 Welke belemmerende en bevorderende factoren hebben Vreedzame Wijken in Nederland ervaren met betrekking tot de samenwerking met verschillende partners gedurende de implementatie van De Vreedzame Wijk?	38
6.2 Beantwoording onderzoeksvraag	39
7. Discussie	41
7.1 Conclusie versus theoretisch kader	41
7.2 Professionalisering sociaal werk	41
7.3 Betrouwbaarheid en validiteit	42
7.4 Implicaties aan het onderzoek	43
8. Aanbevelingen	44
8.1 Bestaand activiteiten aanbod in Vreedzaam	44
8.2 Zichtbaarheid	44
8.3 Buurtanalyse	45
8.4 Participeren in Meet-Up	45
8.5 Suggesties voor vervolgonderzoek	46
Literatuurlijst	47
Bijlagen	53
Bijlage 1 – Topiclijst half-gestructureerd interview	54
Bijlage 2 – Topiclijst focusgroep	55
Bijlage 3 – Codeboom	56
Bijlage 4 – Informatiefolder interviews	57
Bijlage 5 – Informatiefolder focusgroep	58
Bijlage 6 – Toestemmingsverklaring respondenten	59
Bijlage 7 – Pijlers De Vreedzame Wijk (De Vries, 2020)	61
Bijlage 8 – Participatieladder (Cornips & Jong, 2009)	62
Bijlage 9 – Blokken van De Vreedzame School (Stichting Vreedzaam, z.d. – d)	63

Begrippenlijst

De Vreedzame School – burgerschapsprogramma voor scholen dat zich richt op sociale competentie ontwikkeling en democratisch burgerschap. Het programma spreidt zich in zes lesblokken, te kennen: we horen bij elkaar, we lossen conflicten zelf op, we hebben oor voor elkaar, we hebben hart voor elkaar, we dragen allemaal een steentje bij en we zijn allemaal anders.

De Vreedzame Wijk – als doorontwikkeling op De Vreedzame School richt dit programma zich tot het ontwikkelen van een pedagogische samenhang (civil society) tussen alle contexten in de wijk. De eenduidigheid aan verwachtingen die hierdoor gecreëerd wordt, levert een bijdrage aan positieve ontwikkeling van kinderen.

Externe wijkcoördinator – ondersteuning vanuit Stichting Vreedzaam die de interne wijkcoördinator en de stuurgroep begeleid in het implementatieproces van De Vreedzame Wijk.

Freelancers – personen die zich niet in vast dienstverband bevinden in een organisatie of stichting, maar van hieruit wel een bepaalde opdracht zelfstandig uitvoeren. Deze persoon werkt hierbij dan (tijdelijk) voor een opdrachtgever aan de hand van een vooropgestelde overeenkomst.

Interne wijkcoördinator – voorzitter van de stuurgroep in een Vreedzame Wijk en diegene die de implementatie van De Vreedzame Wijk zal sturen. In sommige Vreedzame Wijken wordt deze taak “aanjager” genoemd.

Ouders – in dit onderzoek wordt hiermee eenieder die zorgen draagt over een kind bedoelt. Dit betreft dus zowel biologische ouders, als juridische ouders, als sociale ouders.

Portefeuillehouder – verantwoordelijke voor bepaald onderwerp binnen de organisatie en daarmee ook zorg draagt voor budgettering.

Respondent – persoon die toegezegd heeft, waarna deelgenomen heeft aan een onderzoek middels bijvoorbeeld een interview of focusgroep. Deze persoon geeft zagezegd een respons aan een verzoek ter deelname.

Stichting Vreedzaam – als overkoepelende stichting van Vreedzame programma’s, begeleidt de stichting onder andere opkomende scholen en wijken in de implementatie van de programma’s.

Straatcultuur – beschaving in de wijk die gevormd wordt door normen, waarden en opvattingen van groeperingen, welke zich uit in gezamenlijke gedragingen. Deze zijn vaak afwijkend van de sociale norm in de wijk en uit zich bijvoorbeeld in criminaliteit, overlast of (geweld)delicten.

Stuurgroep – groep in opkomende Vreedzame Wijk die bestaat uit vertegenwoordigers van partners in de wijk die zullen ondersteunen in de implementatie van De Vreedzame Wijk. Deze groep is onder leiding van een interne wijkcoördinator.

1. Inleiding

De invoering van de avondklok zorgde in Nederland in een week tijd voor ruim 11.500 boetes en bijna 350 arrestaties (AD, 2021). Het is ons Grondrecht om te demonstreren (Grondwet, 1815, artikel 9), zoals hier “gedemonstreerd” werd tegen de Coronamaatregelen zoals de avondklok. Agenten bestoken met vuurwerk, vernielingen, ziekenhuizen aanvallen en eigendommen in brand steken gaan echter tegen nodige wetten in (RTL Nieuws, 2021). De individualiteit verdwijnt, het individu gaat op in de groep en laat zich hierin meeslepen. De angst voor consequenties verdwijnt, grenzen raken verloren en copy-cat gedrag ontstaat (Van Gaalen, 2021). De gedragingen komen overeen met de straatcultuur, waarin het vermogen en de bereidheid om geweld te gebruiken het respect afdwingt. De regels in die straatcultuur maakt het voor jongeren aantrekkelijk om zich tegen gezag te verzetten, ‘weird ideas’ uit te voeren (zoals ramen ingooien) en jongeren doen hierbij hun best om erbij te horen en geaccepteerd te worden in de groep. Deze straatcultuur resulteert in overlast en criminaliteit in wijken (Van der Valk, 2007). In Maastricht is dit aanzienlijk terug te zien in de (on)veiligheidsbeleving op straat. In 2019 voelt 41,9% van de ondervraagde mensen in Maastricht zich onveilig rondom de hangplek van jongeren (CBS, 2020 – a) en geeft 37,3% aan dat deze rondhangende jongeren wel eens voor overlast zorgen (CBS – b).

Een programma dat deze straatcultuur doorbreekt is De Vreedzame Wijk. In dit programma wordt een pedagogisch opvoedklimaat gevormd, waarbij alle “opvoeders” in de wijk, dezelfde principes, begrippen, vaardigheden, conflicthantering en aanpak nastreven (Stichting Vreedzaam, z.d. – b). Deze gevormde “pedagogische civil society” biedt ondersteuning in de opvoeding van kinderen en zorgt daardoor voor een verminderd risico op problemen in de ontwikkeling en opvoeding van het kind (Stichting Vreedzaam, z.d. – c). Het programma zal daardoor weer gevolgen hebben voor de (on)veiligheidsbeleving en overlast in de wijk. De Vreedzame Wijk is een vorm van een maatschappelijke verandering en bevordert de sociale cohesie en zelfstandigheid van inwoners in een wijk. Sociaal werkers kunnen hierbij het sleutelfiguur zijn in het vormen van een samenleving waarin iedereen meedoet. Het sociaal werk streeft namelijk naar verbetering van welzijn van samenlevingen en individuen (Sociaal Werk Nederland, z.d.) en kan daarom een belangrijke bijdrage bieden aan de invoering van dergelijke programma’s.

Om het eigenaarschap van de invoering van De Vreedzame Wijk te bevorderen, wordt in opkomende Vreedzame Wijken een stuurgroep gevormd die bestaat uit vertegenwoordigers uit verschillende partijen. Deze stuurgroep wordt geleid door een interne wijkcoördinator en ondersteund door een externe wijkcoördinator vanuit Stichting Vreedzaam (Pauw, 2016). Eén van de opkomende Vreedzame Wijken is de wijk Malberg te Maastricht. Deze wijk heeft reeds een Vreedzame School (voorloper Vreedzame Wijk) en is momenteel bezig een Vreedzame Wijk te vormen (Kindcentrum Manjefiek, z.d.). De vele organisaties, instellingen en andere opvoeders in de wijk hebben echter ieder een eigen cultuur, regels en

gedragingen, waarvan sommige niet gewend zijn om samen te werken (Pauw, 2016). Dat maakt de implementatie van De Vreedzame Wijk niet gemakkelijk en zo ook niet in Malberg. De stuurgroep heeft, als zijnde opdrachtgever, te kennen gegeven dat zij tegen de nodige vragen aanlopen die de implementatie van De Vreedzame Wijk Malberg bemoeilijken (R. Hulst, persoonlijke communicatie, 29 september 2020), wat de aanleiding betekent tot dit onderzoek. De stuurgroep vraagt zich af hoe kinderen die geen onderwijs hebben gevolgd op de Vreedzame School, betrokken kunnen worden bij De Vreedzame Wijk? En hoe om te gaan met weerstand vanuit verschillende opvoeders in de wijk? Hoe wordt een straatcultuur waarbij respect afgedwongen wordt middels geweld, doorbroken? En hoe om te gaan met de verschillende ontmoetingsplekken van jeugd, ouders en partners in de wijk?

De implementatie van De Vreedzame Wijk in Malberg kan de genoemde (on)veiligheidsbeleving en onrust cijfers in Maastricht verlagen. Maar het onbeantwoord laten van bovengenoemde vragen kan een belemmering vormen in de implementatie van het programma. Dit zal nadelige gevolgen hebben voor het pedagogisch opvoedklimaat in de wijk en daarmee voor de (on)veiligheidsbeleving en onrust in Malberg. In Nederland zijn momenteel 36 Vreedzame Wijken te vinden (Stichting Vreedzaam, z.d. – a), welke wellicht ook tegen de nodige vragen en bijkomende oplossingen zijn aangelopen tijdens de implementatie van De Vreedzame Wijk. Eerder onderzoek naar belemmerende en bevorderende factoren bij de implementatie van De Vreedzame Wijk geeft weinig resultaat. Het onderzoek zal zich daarom richten op de volgende onderzoeksvraag:

“Welke belemmerende en bevorderende factoren hebben de Vreedzame Wijken in Nederland ervaren met betrekking tot de implementatie van het programma De Vreedzame Wijk?”

2. Theoretisch kader

De Vreedzame School gaat vooraf aan De Vreedzame Wijk. De theoretische verkenning zal zich daarom eerst richten op De Vreedzame School, waarna De Vreedzame Wijk aan bod komt.

2.1 De Vreedzame School

2.1.1 *Ontstaansgeschiedenis De Vreedzame School*

Met het passend onderwijs wil de overheid het beste uit kinderen halen, door hen een plek te bieden die past bij hun mogelijkheden en kwaliteiten (Rijksoverheid, z.d. – a). Scholen hebben hierbij een zorgplicht wat inhoudt dat de school, samenwerkend met andere scholen in de regio, verantwoordelijk is voor het bieden van een passende onderwijsplek voor een kind dat extra ondersteuning of begeleiding nodig heeft (Rijksoverheid, z.d. – b). Uit onderzoek van het ministerie van Onderwijs (2020) blijkt echter dat dit passend onderwijs weinig succes heeft gekend. De inclusie van kinderen met gedragsproblemen, leerproblemen of met een handicap in het regulier onderwijs is niet toegenomen en docenten krijgen onvoldoende hulp, door gebrek aan financiële middelen, om deze leerlingen te ondersteunen (NOS, 2020).

Bovenstaande is geen nieuw verschijnsel in de tijd. Eind jaren '90 ontvingen onderwijsadviseurs in Utrecht steeds vaker vragen over “moeilijke” leerlingen. Leerkrachten in het basisonderwijs voor de hogere groepen waren moeilijk te vinden en eenmaal gevonden, haakten deze wegens ordeproblematiek snel af. Leerlingen worden gezien als te mondig, houden weinig rekening met anderen, hebben weinig respect voor gezag in school en de klas en er ontstaan veel conflicten. De onderwijsadviseurs brachten een bezoek aan een bekend conflictoplossingsprogramma in de Verenigde Staten, Resolving Conflict Creatively Program (RCCP), welke de aanleiding is geweest tot het ontwikkelen van De Vreedzame School in Nederland (CEDgroep, z.d. – a).

2.1.2 *Bevorderende en belemmerende factoren in het Resolving Conflict Creatively Program*

RCCP is een programma dat zich richt op het voorkomen van geweld door een zorgzame en vreedzame leergemeenschap te vormen. Met dit programma ontwikkelen kinderen emotionele en sociale vaardigheden die nodig zijn om zorgzame relaties aan te gaan, geweld en vooroordelen tegen te gaan en een sterk leven te ontwikkelen (Selfridge, 2004). Uit onderzoeken van Metis (1990, 1991, 1997, 1999 & 2001); Aber, Brown & Heinrich (1999) en Northwest Regional Educational Laboratory (2000) bleken positieve effecten te ontstaan na implementatie van RCCP. Zo wordt er onder andere minder geweld ervaren in klaslokalen, voelen leerlingen zich beter in hun vel, worden onderlinge verschillen tussen leerlingen beter geaccepteerd, neemt de communicatie en probleemoplossende vaardigheden van ouders toe, verbetert het schoolklimaat, het gemeenschapsgevoel en het positief sociaal gedrag en emotionele controle.

Bij de implementatie van het programma worden een aantal bevorderende - en belemmerende factoren benoemd (Selfridge, 2004).

Bevorderende factoren	Belemmerende factoren
Steun vanuit het schoolbestuur en personeel	Prioriteitsverschuiving bij scholen
Coördinator die helpt bij planning, uitvoering en beoordeling	Budgetcrisissen in scholen
Meerdere perspectieven betrekken bij plan van aanpak (zowel leerkrachten, als ouders, als leerlingen)	Personeelsverloop in scholen
Systematische manier van introductie kernconcepten van RCCP	Verandering in administratie van scholen
Voldoende flexibiliteit bij implementatie vanuit leerkrachten	Vrijetijdsinvulling van leerkrachten
Peer mediation bij conflicten	Beperkt in de beroepsontwikkeling van leerkrachten

Tabel 1 Bevorderende en belemmerende factoren RCCP

2.1.3 Het programma De Vreedzame School

Scholen zijn verplicht om aandacht te besteden aan actief burgerschap, sociale integratie en diversiteit in achtergronden en culturen (Wet op het primair onderwijs, 1981, artikel 8). Er zijn ruim 1000 basisscholen in Nederland, waaronder de basisschool gevestigd in Malberg, die dit doen middels het programma De Vreedzame School. Het programma is erop gericht jeugd voor te bereiden op onze democratische samenleving door bij te dragen aan de persoonlijke, maatschappelijke en sociale vorming, Pauw (2016) beschrijft dit als volgt:

De Vreedzame School beschouwt de klas en de school als leefgemeenschap, waarin kinderen zich gehoord en gezien voelen, een stem krijgen en waarin zij leren wat het betekent om een 'democratisch burger' te zijn: openstaan voor en kunnen overbruggen van verschillen tussen mensen, een bijdrage willen leveren aan het algemeen belang en actief en verantwoordelijk willen zijn voor de gemeenschap.

Bij het aanleren van nieuw gedrag is het belangrijk dat een omgeving gebruikt wordt die de mogelijkheid biedt om geleerde competentie te generaliseren in echte situaties (Dewey, 2012). De Vreedzame School biedt deze plek voor het ontwikkelen van burgerschapscompetenties, welke ontwikkeld worden aan de hand van een lessenserie, bestaande uit zes blokken: we horen bij elkaar, we lossen conflicten zelf op, we hebben oor voor elkaar, we hebben hart voor elkaar, we dragen allemaal een steentje bij en we zijn allemaal anders (Pauw, 2016). Vermande, Van der Meulen & Reijntjes (2015) noemen De Vreedzame School als een interventie die het pesten op scholen helpt verminderen. Daarnaast heeft het krijgen en hebben van een stem, het leren om conflicten zelf op te lossen en het samen nemen van beslissingen een positieve invloed op gedrag van kinderen.

2.1.4 Pedagogische visie De Vreedzame School

De pedagogische visie die in De Vreedzame School centraal staat, kent drie uitgangspunten. De eerste is conflictoplossing. In elke situatie waar mensen elkaar ontmoeten kunnen conflicten ontstaan. Het is daarom belangrijk deze te voorkomen, dan wel te leren hoe deze opgelost kunnen worden (CEDgroep, z.d. – b). Dit zorgt tevens voor een afname van negatief gedrag en disciplinaire maatregelen door de positieve gevolgen aan de sfeer op school en het gedrag van het kind (Burrell, Zirbel & Allen, 2003). Het tweede uitgangspunt is het creëren van een moreel en positief sociaal klimaat in school. Er dient hierbij preventief gewerkt te worden op antisociaal gedrag, zoals buitensluiten en pestgedrag (Vermande et al., 2015). Hierbij ontstaat het derde uitgangspunt, sociale verbondenheid en gemeenschapsgevoel. Kinderen vormen gezamenlijk een cultuur waarbij zij het gevoel krijgen dat ze nodig zijn, erbij horen en samen verantwoordelijk zijn voor deze cultuur (CEDgroep, z.d. – d). Dit levert een bijdrage aan het sociale en morele gedrag van kinderen (Blum & Rinehard 1998; Resnick et al., 1997). Daarnaast blijkt uit onderzoek dat kinderen minder problemen ervaren op verschillende levensgebieden indien zij opgroeien in een omgeving met sociale verbondenheid (Huygen & De Meere, 2008).

2.1.5 Bevorderende en belemmerende factoren in het programma De Vreedzame School

Pauw (2013, 2015); Stolk (2013) en Het Nederlands Jeugdinstituut (2017) hebben onderzoek verricht naar de werking van De Vreedzame School. De uitkomsten zijn positief. Er wordt namelijk een significant verschil ervaren in het schoolklimaat vóór en ná de implementatie van het programma. De resultaten op positief sociaal gedrag, conflictoplossing, verantwoordelijkheid voor gemeenschap, openstaan voor verschillen, leerling participatie en gezamenlijke besluitvorming zijn hoger dan voor de invoering van De Vreedzame School. Deze uitkomsten hebben ertoe geleid dat de Erkenningscommissie het programma in 2017 heeft uitgesproken tot grondig en degelijk uitgewerkte interventie (Nederlands Jeugdinstituut, 2017). Bij de implementatie van De Vreedzame School komen een aantal bevorderende en belemmerende factoren naar voren, die volgen uit onderzoeken van Pauw (2013, 2015); Stolk (2013) en Het Nederlands Jeugdinstituut (2017). In onderzoek van Pauw (2013) wordt echter een duidelijk onderscheid gemaakt tussen scholen waarbij het programma wel en niet succesvol wordt geïmplementeerd. Onderzochte niet-succesvolle scholen benoemen een totaal van 196 belemmerende factoren, terwijl succesvolle scholen een totaal van 20 benoemde. Succesvolle scholen benoemde in totaal 165 bevorderende factoren, terwijl niet-succesvolle 28 benoemde.

Bevorderende factoren	Belemmerende factoren
Goede aansturing van schoolleiding	Straatcultuur staat haaks op doelen van De Vreedzame School
Goed draagvlak bij leerkrachten	Onvoldoende draagvlak leerkrachten
Veel activiteiten gericht op ouders	Vrijblijvendheid in omgaan met het programma
Uitgebreide opvattingen over de professionaliteit van leerkrachten	Kwaliteit aansturing schoolleiding is matig
Leerkrachten die het programma op zichzelf betrekken	Leerkrachten die het programma niet op zichzelf betrekken
Strikt houden aan lesprogramma	Andere opvoedingsstijl thuis
Goede externe coördinator	Onveilig schoolklimaat
Integratie van het programma in dagelijks handelen	

Tabel 2 Bevorderende en belemmerende factoren De Vreedzame School

2.2 De Vreedzame Wijk

2.2.1 Het (post-)moderniteitstijdperk

“It takes a village to raise a child.” (Clinton, 1996). Deze “village” bestaat echter uit verschillende domeinen, zoals de straat, thuis, school, verenigingen, organisaties. De culturen tussen allen is uiteenlopend. De cultuur thuis is namelijk anders dan op straat, straat is anders dan op school en school is anders dan de vereniging in de wijk. Al deze opvoedingsmilieus in deze “village” hebben hun eigen regels, verwachtingen, opvoed- en omgangscultuur en dat zorgt voor kloven tussen deze domeinen (Pauw, 2016). De Beer en Koster (2009) noemen dit het (post-)moderniteitstijdperk waarin individualisering het meest op de voorgrond treedt. Het draait hierbij om eigen keuzes te maken, eigen weg te kiezen en daarmee het gevoel van minder verbonden zijn met sociale verbanden. Deze verschuiving in onze samenleving leidt tot vermindering van solidariteit. De Beer & Koster (2009) definiëren solidariteit als “de bereidheid om andere te helpen of de groep waartoe men behoort te steunen, zonder daar onmiddellijk iets voor terug te krijgen” (p. 15). Volgens de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkelingen (2001) komt deze individualisering in Nederland ook voor in de opvoeding. In eerdere tijden was het niet meer dan normaal dat verschillende mensen uit de buurt zich bemoeien met de opvoeding van een kind, nu wordt opvoeding vooral als verantwoordelijkheid van ouders gezien. De ontwikkeling van het kind is echter sterk afhankelijk van de omgeving waarin deze wordt opgevoed maar door de genoemde individualisering wordt het gezinsleven losgekoppeld van de verbindingen in de samenleving (De Winter, 2012). Hierdoor vermindert het gemeenschappelijk verantwoordelijkheidsgevoel en de sociale controle, welke een belangrijke waarde zijn bij situaties zoals kindermishandeling of -verwaarlozing (De Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling, 2001). Verbondenheid is nodig om een sterke en gezonde samenleving te creëren en een verminderde binding kan zelfs leiden tot armoede, werkloosheid, criminaliteit en overlast (Pauw & Verhoeff, 2012). De heersende straatcultuur en het daarin voorkomende groepsgedrag zorgt voor overlast en criminaliteit in de wijk (Van der Valk,

2007) en de omgeving waarin kinderen opgroeien kunnen van invloed zijn op de psychische gesteldheid van het kind (Xue, Leventhal, Brooks-Gunn & Earls, 2005). De Winter (2012) benoemd dat een sociaal netwerk rondom de opvoeding van het kind de kwaliteit van de opvoeding verbeterd en daarmee uiteindelijk de oplossing is voor jeugdcriminaliteit en kindermishandeling.

2.2.2 Het programma De Vreedzame Wijk

De Vreedzame Wijk is een programma dat bovengenoemde individualisatie wil aanpakken en daarmee het risico op het ontstaan van armoede, werkloosheid, criminaliteit en overlast in de wijk wil beperken. Met alle opvoeders in de wijk wordt hierbij gewerkt aan het creëren van een samenhangend pedagogische visie, door de principes van De Vreedzame School uit te rollen naar de wijk. Hierbij worden telkens dezelfde begrippen gebruikt, wordt ingespeeld op de geleerde vaardigheden op school, worden conflicten op dezelfde wijze opgelost en werken opvoeder middels dezelfde pedagogische aanpak waardoor pedagogische milieus in de wijk met elkaar verbonden worden (Pauw, 2016). Door het creëren van een positief, veilig en participatieve gemeenschap worden kinderen opgevoed tot betrokken en verantwoordelijke burgers (Pauw & Verhoeff, 2012). Dit zal bijdragen aan de huidige participatiesamenleving, waarin iedere burger geacht wordt eigen verantwoordelijkheid te nemen voor zichzelf en zijn omgeving (Ministerie van Algemene Zaken, 2013). In deze troonrede van 2013 spreekt de Koning over het decentraliseren van overheidstaken om deze participatiesamenleving te verwezenlijken. Eén van die overheidstaken is het maatwerk leveren aan kinderen, in samenspraak met de verschillende domeinen in een wijk, zoals onderwijs, wonen en sport.

2.2.3 Doelen van De Vreedzame Wijk

Het gewenst doel van De Vreedzame Wijk is om de verschillende domeinen in een wijk in pedagogische samenhang te brengen. Gedrag wordt namelijk bepaald door de sociale norm van de omgeving. De transfer van geleerde principes uit De Vreedzame School naar andere domeinen in de wijk zijn dus sterk afhankelijk van de mate van Vreedzame normen en waarden in die andere omgevingen (Pauw, 2016). De doelstelling is verdeeld over drie niveaus, namelijk kind-, opvoeders- en wijkniveau.

Kinderen dienen hun geleerde kennis en kunde van De Vreedzame School te gebruiken in andere contexten. Kinderen worden betrokken in deze omgevingen waardoor gemeenschapszin en participatie bevorderd wordt. Opvoeders in de wijk dienen een gedeelde opvoedingsverantwoordelijkheid (civil society) te krijgen, waardoor handelingsverlegenheid vermindert en pedagogisch beleid van wijkinstellingen wordt vergroot (Pauw, 2016). Met het versterken van deze civil society, worden risico's op problemen in de ontwikkeling en opvoeding van het kind verkleind (De Winter, 2011). Op wijkniveau maakt de straatcultuur plaats voor participatie met een positief, sociaal en veilig

wijkklimaat. Het gaat hierbij om het bevorderen van gewenst gedrag en voor verankering hiervan dienen de pedagogische visies vastgelegd te worden in beleid van organisatie in die wijk. Hiermee wordt het eigenaarschap van De Vreedzame Wijk bevorderd.

De implementatiefase van het programma gaat middels een schillenmodel: van organisaties en doelgroepen dicht bij school, naar organisaties en doelgroepen in het verlengde hiervan, naar organisaties en doelgroepen die verder weg liggen (Pauw, 2016; Movisie, 2018). Stichting Vreedzaam heeft voor die implementatie een handleiding ontwikkeld aan de hand van een stappenplan, maar elke wijk is uniek en heeft maatwerk nodig (Pauw & Verhoeff, 2012). Het stappenplan kent de volgende opeenvolgende stappen: verkenning en voorlichting; selectie deelnemende partners en officieel startmoment; startbijeenkomst; instellen stuurgroep; instellen stuurgroep per partner of doelgroep; uitvoeren trainingen en informatiebijeenkomsten; train-de-trainer; knopen leggen: wat is er al en wat versterkt elkaar; Vreedzame Kinderraad, Kinderwijkmanifest en scholenacties rond het manifest; training wijkmediatoren; informatieve bijeenkomsten; nieuwsbrief en communicatie; afsluitende wijkbijeenkomst (Pauw, 2016). De Vreedzame Wijk Malberg bevindt zich nu in de stappen “train-de-trainer”, “knopen leggen” en “Vreedzame Kinderraad”.

2.2.4 Bevorderende en belemmerende factoren in het programma De vreedzame Wijk

De Universiteit Utrecht, Stichting Vreedzaam en CEDgroep (2010-2011/2013-2016); Day (2014); Pauw (2009); Centrum voor Criminaliteitspreventie en veiligheid (z.d.); Nederlands Jeugdinstituut (2017) en Horjus, Van Dijken & De Winter (2012) hebben onderzoek gedaan naar de effecten van De Vreedzame Wijk. Bij kinderen blijkt de veiligheidsbeleving niet aanzienlijk toegenomen. Kinderen die aan beide programma's meededen, scoorden hoger op vaardigheden, reflectie en attitude dan kinderen die niet aan de programma's meededen. De ouderbetrokkenheid in de implementatiefase is laag en de vooruitgang in de civil society en sociale cohesie is laag. Dit laatste komt vooral tot stand tussen ouders met dezelfde demografische kenmerken, wat discriminatie of buitensluiten van andere culturen met zich meebrengt. Kinderen van De Vreedzame School zijn constructiever in het oplossen van conflicten in andere contexten. De verworven competenties op De Vreedzame School worden echter niet vanzelf toegepast in de heersende straatcultuur. Vreedzame opvoedingsaanpak vanuit andere opvoeders in de wijk is nodig, maar zoals hierboven beschreven is de ouderbetrokkenheid laag wat erin resulteert dat bekendheid van De Vreedzame Wijk laag blijft. De Vreedzame Wijk heeft echter tijd nodig, want op langere termijn komen andere onderzoeksresultaten naar voren. Herkenbaarheid van het programma, de sociale cohesie, de beveiligingsbeleving en de straatcultuur is positief veranderd. Pauw, 2009; Halbersma, Kramer, Mezgouri & Van Schaik, 2013; Universiteit Utrecht, Stichting Vreedzaam & CEDgroep, 2017; Pauw & Verhoeff, 2012 noemen in hun onderzoeken een aantal bevorderende en belemmerende factoren vanuit verschillende perspectieven ten aanzien van de implementatie van De Vreedzame Wijk.

Bevorderende factoren	Belemmerende factoren
Duidelijke visie vanuit school	Zwakke uitvoering van De Vreedzame School
Flexibiliteit met betrekking tot implementatie	Andere prioriteiten vanuit school
Programma op meerdere niveaus in de buurt implementeren	Personeelwisseling in organisaties
Eigenaarschap bevorderen	Bang zijn voor reactie van anderen
Collectieve aanpak	Aanwezigheid andere ouder
Externe coördinator	Lage ouderbetrokkenheid
Verantwoordelijkheidsgevoel creëren	Negatieve ervaringen in de wijk
Leeftijd van het kind	Straatcultuur
Gemeenschapsgevoel in de wijk	
Hoge mate van participatie in de wijk	
Kinderen beschikken over Vreedzame vaardigheden	

Tabel 3 Bevorderende en belemmerende factoren De Vreedzame Wijk

3. Onderzoeksprobleem, doelstelling en onderzoeksvraag

3.1 Onderzoeksprobleem

Met de verplichting aan scholen om aandacht te schenken aan diversiteit, sociale integratie en actief burgerschap (Wet op het primair onderwijs, 1981, artikel 8), kozen veel scholen voor het programma De Vreedzame School. Kinderen ontwikkelen hierbij verschillende vaardigheden, competenties en attitudes in het kader van democratisch burgerschap (CEDgroep, z.d. – a). De verschillende opvoedmilieus, waar een kind buiten school in terecht komt, maakt het voor kinderen lastig deze geleerde principes buiten school in te zetten. Dit is de aanleiding geweest voor De Vreedzame Wijk, een programma dat streeft naar een pedagogisch opvoedklimaat waarin verwachtingen naar kinderen toe op één lijn staan (Pauw, 2016). De implementatie van De Vreedzame Wijk zorgt ervoor dat iedereen werkt aan een positief, veilig sociaal klimaat waarin participatie als alternatief gezien wordt voor de straatcultuur (Movisie, 2018). De implementatie van het programma blijkt echter niet makkelijk. Alle opvoedmilieus in een wijk hebben hun eigen regels, gedragingen en culturen. Ook de stuurgroep van De Vreedzame Wijk Malberg loopt tegen vragen aan met betrekking tot de implementatie van De Vreedzame Wijk. Het programma kent een aantal doelen (Pauw, 2016) en indien deze vragen niet worden aangepakt, kan dit nadelig zijn voor het behalen van deze doelen. Het niet behalen van deze doelen zal ervoor zorgen dat de straatcultuur blijft bestaan en de verwachtingen ten aanzien van de jeugd uiteenlopend zijn. Het groepsgedrag dat in die straatcultuur centraal staat, zorgt op zijn beurt weer voor overlast en criminaliteit in de wijk (Van der Valk, 2007) en heeft gevolgen voor de (on)veiligheidsbeleving en onrust in de wijk Malberg.

3.2 Doelstelling

36 Vreedzame Wijken in Nederland hebben de implementatie reeds voltooid. De ervaringen hiertoe worden achterhaald, wat de mogelijkheid biedt om handelingsadviezen te geven aan de stuurgroep Vreedzame Wijk Malberg. De bevorderende en belemmerende factoren die op verschillende onderdelen van de implementatie ervaren werden, zullen in kaart worden gebracht en helpt de stuurgroep de eigen implementatie vorm te geven. De maatschappelijke beweging die hiermee teweeg wordt gebracht, vergroot de sociale cohesie in de wijk Malberg.

3.3 Onderzoeksvraag en deelvragen

Bovenstaande probleem- en doelstelling leidt tot de volgende onderzoeksvraag:

“Welke bevorderende en belemmerende factoren hebben de Vreedzame Wijken in Nederland ervaren met betrekking tot de implementatie van het programma De Vreedzame Wijk?”

Om de hoofdvraag te kunnen beantwoorden zijn onderstaande deelvragen opgesteld. Deze zijn voortgekomen uit eerdere onderzoeken over de bevorderende en belemmerende factoren bij de implementatie van De Vreedzame Wijk en vragen vanuit de opdrachtgever.

1. Hoe hebben Vreedzame Wijken in Nederland kinderen betrokken bij de implementatie van de Vreedzame Wijk indien deze geen onderwijs hebben gevolgd op een Vreedzame School?

Toelichting: dit betreffen zowel kinderen die normaal onderwijs volgen op een school die niet werkt volgens Vreedzaam, als kinderen met een verstandelijke beperking, leerstoornis of gedragsstoornis. Uit het theoretisch kader blijkt dat het beschikken van Vreedzame vaardigheden als bevorderende factor wordt gezien bij de implementatie van De Vreedzame Wijk. Er zijn in de wijk Malberg echter ook kinderen die geen onderwijs volgen op De Vreedzame School, maar wel deel uit maken van de wijk. De stuurgroep heeft te kennen gegeven belemmeringen te ervaren in het betrekken van deze kinderen.

2. Welke belemmerende en bevorderende factoren hebben Vreedzame Wijken in Nederland ervaren met betrekking tot ouderbetrokkenheid gedurende de implementatie van De Vreedzame Wijk?

Toelichting: uit onderzoeken in het theoretisch kader komt naar voren dat ouderbetrokkenheid laag is en dit tevens een belemmerende factor is tijdens de implementatie van De Vreedzame Wijk. De stuurgroep ervaart eveneens een weerstand vanuit ouders en opvoeders in de wijk, wat belemmerend werkt op het implementatieproces.

3. Welke belemmerende en bevorderende factoren hebben Vreedzame Wijken in Nederland ervaren met betrekking tot de samenwerking met verschillende partijen gedurende de implementatie van De Vreedzame Wijk?

Toelichting: een collectieve aanpak blijkt uit onderzoeken in het theoretisch kader een bevorderende factor te zijn bij de implementatie van De Vreedzame Wijk. Er worden echter ook een aantal belemmerende factoren benoemd, zoals personeelwisseling en zwakke uitvoeren Vreedzame School. De stuurgroep vraagt zich echter af hoe andere Vreedzame Wijken deze partnerbetrokkenheid ervaren hebben.

4. Methodische onderbouwing

4.1 Onderzoeksmethode

In de onderzoeksvraag wordt gesproken over op zoek gaan naar ervaringen om daarmee de doelstelling te bereiken om belemmerende en bevorderende factoren in kaart te brengen. Hiermee wordt getracht het onderzoeksprobleem te verhelpen, namelijk het voorkomen dat implementatie van De Vreedzame Wijk Malberg stagneert. Dit heeft aanleiding gegeven tot een kwalitatief, explorerend onderzoek. Er was namelijk sprake van wensen en toekomstige ontwikkelingen betreffende een probleem (Fischer & Julsing, 2015). De wens die in dit onderzoek centraal stond zijn handelingsadviezen ten aanzien van de implementatie van De Vreedzame Wijk Malberg. Het onderzoek heeft een probleem verkend (belemmerende en bevorderende factoren), in plaats van getoetst of beschreven, waardoor dit onderzoek een explorerend karakter ervaart (Baarda et al., 2013).

De kwalitatieve onderzoeksmethode die gebruikt is, is een Delphionderzoek. Bij een Delphionderzoek wordt kennis en inzicht vergaard middels experts (Baarda et al., 2013). De interne wijkcoördinatoren in de Vreedzame Wijken in Nederland en externe wijkcoördinatoren vanuit Stichting Vreedzaam zijn in dit onderzoek als experts gezien die de onderzoeker kennis en inzichten hebben geboden waarmee deze handelingsadviezen kon verschaffen aan de opdrachtgever.

4.2 Dataverzamelingmethoden

De onderzoeksvraag doet uitspraak over Vreedzame Wijken in Nederland, welke in dit onderzoek zijn gezien als onderzoekspopulatie (Fischer & Julsing, 2015). In Nederland zijn momenteel 36 Vreedzame Wijken, echter allen in een ander stadia van implementatie. Zoals hierboven omschreven dienden de interne en externe wijkcoördinatoren als experts. Om ervaringen van deze experts te achterhalen is gekozen voor half-gestructureerde interviews en een focusgroeps gesprek. Deze hebben allen online plaatsgevonden. Het voordeel is dat tijd bespaard is, het nadeel is dat non-verbale reacties wellicht gemist zijn. Daarnaast bestaat in een focusgroep het risico dat mensen zich door het groeps karakter geremd voelen in het geven van antwoorden (Baarda et al., 2013). De onderzoeker heeft dit aangepakt door respondenten bij hun naam te noemen gedurende het gesprek.

4.2.1 Interviews

Er is gekozen voor een half-gestructureerd interview omdat de belangrijkste onderwerpen en vragen vastlagen, maar ruimte was om door te vragen en af te wijken van de opgestelde vraagvolgorde (Baarda et al., 2013). In dit onderzoek zijn ervaringen onderzocht, waardoor de onderzoeker het belangrijk achtte om zich te laten inspireren door hetgeen de respondent in het interview naar voren bracht. Hierbij was het van belang dat alle vooraf opgestelde onderwerpen aan bod kwamen, zodat alle benodigde informatie werd achterhaald om uiteindelijk de hoofd- en deelvragen te kunnen beantwoorden, waardoor

het mogelijk werd om handelingsadviezen te bieden aan de stuurgroep Vreedzame Wijk Malberg. De topics in dit interview waren gebaseerd op de doelen van De Vreedzame Wijk, welke in het theoretisch kader naar voren zijn gekomen. De onderwerpen die de revue passeerden waren kennis, vaardigheden en attitudes (kindniveau); participatie (kindniveau); pedagogische opvoedklimaat (opvoedersniveau); handelingsverlegenheid (opvoedersniveau); pedagogisch beleid (wijkniveau) en straatcultuur (wijkniveau). De topiclijst is terug te vinden in bijlage 1.

4.2.1.1 Populatie interviews

Om uitspraak te kunnen doen over de onderzoeksvraag, namelijk belemmerende en bevorderende factoren ten aanzien van de implementatie van De Vreedzame Wijk, is het van belang dat respondenten de implementatie volledig hebben meegemaakt. Dit houdt in dat deze nauw betrokken is geweest bij alle facetten die bij een implementatie komen kijken, waardoor de focus is gelegd op een interne wijkcoördinator. Deze wijkcoördinator heeft de leiding over de stuurgroep van de Vreedzame Wijk en zal daarom voldoende aan bovenstaande eis voldoen. Er is niet gekozen voor een andere professional in deze stuurgroep aangezien deze wellicht niet alle facetten volledig meekrijgt, wat nadelige gevolgen zou bieden voor de resultatenverzameling. De geografische spreiding van wijken heeft daarin geen rol gespeeld, aangezien uit het theoretisch kader blijkt dat elke wijk uniek is en daarom elke wijk een bijdrage kan leveren in dit onderzoek, ongeacht of deze wijk in dezelfde stad ligt dan een andere bevraagde wijk. Van de 36 Vreedzame Wijken in Nederland, zijn 13 wijken nog steeds onder leiding van de coördinator die het programma ook geïmplementeerd heeft binnen desbetreffende wijk. Hiervan waren drie wijken reeds in een ander onderzoek betrokken, welke (in overleg met Stichting Vreedzaam) niet zijn meegenomen in de uitnodiging aan dit onderzoek. Dit resulteert in tien potentiële respondenten voor de interviews.

4.2.2 Focusgroep

Er is gekozen om de wijkcoördinatoren vanuit Stichting Vreedzaam te bevragen middels een focusgroeps gesprek. Hierbij staat het genereren van zoveel mogelijk ideeën centraal (Baarda et al., 2013). De externe wijkcoördinatoren zijn bij verschillende wijken betrokken geweest, waardoor deze elkaar tijdens de focusgroep konden inspireren. Op deze manier zijn niet alleen belemmerende en bevorderende factoren van één wijk besproken, maar zijn deze in breder perspectief getrokken, waardoor respondenten ook elkaar van inzichten konden voorzien. Dit kan vervolgens een bijdrage leveren aan het geven van handelingsadviezen aan de stuurgroep Vreedzame Wijk Malberg. In de focusgroep is gewerkt met een focused interview, waarbij het gesprek zich heeft gericht op een specifiek onderwerp (Baarda et al., 2013). In deze focusgroep waren dit de bevorderende en belemmerende factoren bij de implementatie van De Vreedzame Wijk, gericht op kind-, opvoeders- en wijkniveau. De topiclijst is terug te vinden in bijlage 2.

4.2.2.1 Populatie focusgroep

Voor de focusgroep was van belang dat respondenten deelnamen vanuit de rol als externe wijkcoördinator. Dit betekent dat deze andere wijken begeleiden in de implementatie van desbetreffende wijk en niet zelf deze implementatie uitvoeren. Dit om te voorkomen dat antwoorden gekleurd zijn en om te bevorderen dat informatie afkomstig is vanuit verschillende perspectieven. Vanuit Stichting Vreedzaam zijn hiertoe een beperkt aantal mensen beschikbaar, daar zij vooral samenwerken met freelancers. Stichting Vreedzaam heeft hier bewust voor gekozen aangezien zij lokale borging van belang vinden. Dit heeft geresulteerd in een aantal van zes potentiële respondenten voor de focusgroep.

4.3 Data analyse

Het kwalitatieve karakter van de onderzoeksvraag geeft aanleiding tot een kwalitatieve analyse waarin de stappen waarnemen, analyseren en reflecteren doorlopen worden. Tevens leidt de onderzoeksvraag tot een narratieve analyse methode, wat inhoudt dat ervaringen van respondenten tot uiting komen in de verhalen die zij verteld hebben (Baarda et al., 2013). In de stap waarnemen zijn bovenstaande dataverzamelmethode uitgevoerd. De gesprekken met respondenten zijn opgenomen (na toestemming van de respondent) en getranscribeerd om de analyse te kunnen uitvoeren. De gegevens zijn anoniem verwerkt, zoals door de onderzoeker ondertekend is in de verklaring van geheimhouding. In het analyseproces worden drie stappen onderscheiden, te noemen exploratiefase, specificatiefase en reductiefase (Baarda et al., 2013). Zowel de interviews als de focusgroep is middels onderstaande data analyse uitgevoerd.

De exploratiefase kent een brede verkenning waarin de verzamelde resultaten open gecodeerd zijn. Hierbij is gekozen voor een combinatie van in vivo coderen, waarbij woorden uit de tekst gebruikt worden als code, en gericht coderen, waarbij gekeken is welke gezegde informatie van belang is voor de onderzoeksvraag (Baarda et al., 2013). In de specificatiefase wordt op zoek gegaan naar structuur door middel van axiaal coderen. Dit betekent dat de gevormde open codes, zijn ondergebracht in verschillende categorieën die een bepaald onderdeel van het resultaat clusteren (Baarda et al., 2013). De gevormde axiale codes zijn achtergrond informatie, straatcultuur, weerstand & stagnatie, financieel budget, visie, samenwerking in de wijk, zichtbaarheid, Vreedzaam in andere contexten en professioneel handelen. De codeboom die hieruit is voortgekomen is terug te vinden in bijlage 3. De axiale codes hebben de basis gevormd voor het resultatenhoofdstuk, welke gezien kan worden als de laatste stap, de reductiefase. Hierin is op zoek gegaan naar samenhang en patronen, welke zich uiteindelijk zullen uiten in de conclusie (Baarda et al., 2013).

4.4 Ethische verantwoording

4.4.1 Respondenten

Baarda et al. (2013) stellen vier ethische eisen aan het onderzoek met betrekking tot de respondenten. Allereerst dienen de respondenten vrijwillig aan het onderzoek mee te

werken. Gedurende het wervingsproces is door meerdere respondenten aangegeven dat zij niet willen of kunnen meewerken aan het onderzoek. Deze respondenten zijn door de onderzoeker bedankt voor hun antwoord en daarna ook niet meer benaderd tijdens de reminder of datumprikker. Als tweede dienen respondenten over de juiste voorlichting te beschikken. Respondenten hebben tijdens de uitnodigingsmail een informatiefolder ontvangen waarin zij geïnformeerd zijn over het doel van het onderzoek, betekenis van deelname en verwerking van gegevens. Deze informatiefolders zijn terug te vinden in bijlage 4 en 5. De derde eis is anonimiteit. De verzamelde data zijn onherkenbaar verwerkt middels letterbenamingen, zoals "X". Voorafgaand aan het interview is een toestemmingsverklaring doorgenomen, zie bijlage 6, waarin nogmaals het doel van het onderzoek, de rol van de respondent en de anonimiteit is besproken. Tevens is toestemming gevraagd om het gesprek op te nemen ten behoeve van de uitwerking hiervan. Pas na toestemming van de respondent is opname gestart en zijn de genoemde instemmingen nogmaals gecontroleerd en bevestigd op opname. Als laatste dienen de respondenten geen nadelige effecten over te houden aan dit onderzoek. Het onderzoek richt zich onder andere op belemmerende factoren. Respondenten kunnen zich geremd voelen deze te delen aangezien zij bang zijn om in kwaad daglicht geplaatst te worden. Door anonimiteit is niet te herleiden welke informatie afkomstig is van welke respondent, waardoor de kans op nadelige effecten zal afnemen. Het explorierend onderzoek heeft kennis en inzichten verworpen om handelingsadviezen te bieden, een vorm van een toekomstige verbetering. Hierdoor is eveneens de kans op nadelige effecten verminderd, daar het onderzoek niet alleen adviezen kan bieden ten aanzien van De Vreedzame Wijk Malberg, maar ten aanzien van alle toekomstige Vreedzame Wijken in Nederland.

4.4.2 Onderzoeker

Naast eisen aan de respondenten, stellen Baarda et al. (2013) eisen aan de onderzoeker. Deze moet eerlijk en wetenschappelijk verantwoord te werk te gaan. De resultaten in dit onderzoek zijn onderbouwd met citaten uit de transcripten, wat de correctheid van de resultaten weergeeft. De onderzoeker heeft hiermee een eerlijke weergave getoond ten aanzien van de onderzoeksresultaten. Zoals in vorige paragrafen reeds beschreven, wordt replicatie van het onderzoek mogelijk geacht, is het onderzoek controleerbaar, objectief en systematisch, waardoor het onderzoek wetenschappelijk verantwoord gezien kan worden. De opdrachtgever heeft geen invloed uitgeoefend op de inhoudelijkheden van zowel het onderzoek, als de verwerking hiervan en daarnaast zal de informatie in deze weergave niet verspreid worden aan derden zonder toestemming van de opdrachtgever. Dit staat eveneens vermeld in de intentieverklaring die ondertekend is tezamen met de opdrachtgever. Daarnaast heeft de onderzoeker een verklaring geheimhouding en zorgvuldige omgang met persoonsgegevens getekend, welke in de vorige paragraaf besproken is. Als laatste ondertekende de onderzoeker de Nederlandse gedragscode wetenschappelijke integriteit waardoor deze eerlijkheid, zorgvuldigheid, transparantie, onafhankelijkheid en verantwoordelijkheid kent en onderschrijft.

5. Resultaten

Alvorens de resultaten van het onderzoek aan bod komen, worden de kenmerken van de respondenten beschreven. Hierna volgt een thematische omschrijving van de resultaten.

5.1 Kenmerken respondenten

Zoals genoemd in de methodische onderbouwing was het van belang dat de deelnemers aan het interview de implementatie hadden meegemaakt. Van de tien benaderde wijken die voldeden aan deze eis, hebben vijf wijken deelgenomen aan het onderzoek middels een interview. Aangezien er verder geen eisen gesteld zijn aan de respondenten, is de achtergrondinformatie uiteenlopend. Enkele functies die in combinatie met de taak van wijkcoördinator vervuld wordt is participatiemakelaar, jongerenwerker en kwartiermaker. Ook de start van De Vreedzame wijk is uiteenlopend, zo is de een gestart middels een werkbezoek over De Vreedzame Wijk en de ander is opgestart vanuit de gemeente. De jaren die verstreken zijn sinds de start van de implementatie variëren van twee tot vijf jaar.

Voor de focusgroep zijn zes externe wijkcoördinatoren benaderd, waarna vier hebben meegedaan aan het onderzoek. De functies waarmee de respondenten deze taak vervullen lopen uiteen van directeur van Stichting Vreedzaam tot adviseur voor Stichting Vreedzaam. De ervaring van de respondenten variëren van vijf à zes wijken begeleid, tot drie wijken begeleid, tot momenteel bezig met de begeleiding van de eerste wijk.

5.2 Onderzoekresultaten

De resultaten van de interviews zijn gelijkwaardig aan de resultaten van de focusgroep. De resultaten van de interviews en de focusgroep worden daarom door elkaar heen gebruikt. In de resultaten wordt dus gesproken vanuit negen respondenten (vijf respondenten uit de interviews, vier respondenten in de focusgroep). In de citaten zal duidelijk worden gemaakt uit welke dataverzamelmethode het antwoord afkomstig is, "R" staat voor respondent. De resultaten zullen volgen aan de hand van de thema's die voortgekomen zijn uit het analyse proces.

5.2.1 Straatcultuur

Uit respondenten blijkt dat de straatculturen in wijken uiteenlopend zijn. Er blijkt gebrek te zijn aan sociale samenhang in wijken, de zogenoemde pedagogische mismatch wat een belemmering vormt voor de implementatie. In wijken heerst een ik-cultuur en een stigmatisering op verschillende culturen. De extraverte mens staat hierbij eerder op de voorgrond dan de introverte mens en de politie rukt vooral bij incidenten uit. Een respondent geeft aan dat (buren)ruzies de aanleiding kan zijn dat kinderen zelfs niet meer buiten mogen spelen. Respondenten uit focusgroep gaven aan dat ouders soms uitspraken maken vanuit een bepaald referentiekader. Het werkt bevorderend wanneer de professional

hierin de visie van ouders durft te zien en hier een dialoog over aan te gaan zonder meteen Vreedzaam te moeten nastreven.

“Uh, ja, in Nederland kennen we onze burens niet meer, zijn we niet sociaal en zitten we allemaal maar achter ons eigen deurtje . . . dan is het van “Oh ja, het zijn wel weer die buitenlanders.”, dus ja, het stigma ligt erop en de cultuur op de straat is “Ja, daar moet je eigenlijk niet komen, daar sturen we de politie wel naar toe.” Als er weer een incident is gaan de mensen niet met elkaar praten maar halen we de politie erbij . . . Dus als je het hebt over de straatcultuur dan is dat toch wel de ik-cultuur die erg aanwezig is.” (Interview, R2, man, 2,5 jaar geleden gestart, vrijwilliger).

“Een hele heftige straatcultuur, er waren kinderen . . . die nog geen eens buiten mochten spelen omdat het zo hard is daar. Buitengesloten, er werd gevochten, ouders die daardoor ook letterlijk vechten met elkaar. Die kinderen maakte dat allemaal mee dus heel veel roering en heel veel heftige situaties zeg maar.” (Interview, R1, vrouw, 5 jaar geleden gestart, jongerenwerker en wijkwerker).

De straatcultuur wordt niet altijd als negatief beschouwd, maar wordt ook gezien als een mogelijkheid om concreet aan de slag te gaan met Vreedzaam. Het effect van Vreedzaam hierin blijkt moeilijk meetbaar te zijn. De beweging die ontstaat door Vreedzaam maakt het voor wijken mogelijk om met straatcultuur aan de slag te gaan. Het is echter een jarenlang proces en de straatcultuur is niet zomaar doorbroken. Hierin worden gedurende de implementatie rolmodellen als bevorderende factor ervaren, waarbij jongeren in de wijk het goede voorbeeld geven.

“Nou dat was ook wel redelijk crimineel, probleem, enzovoorts. En dat is nog niet weg maar voor mijn gevoel is het iets relaxter geworden. Uh, ik wil niet zeggen dat dat door Vreedzaam komt, ik denk dat dat komt door heel veel inzet van heel veel verschillende partijen op heel verschillende manieren en dat Vreedzaam daar zeker wel een bijdrage heeft geleverd. Dus ik dat samen doen, nog minder de Vreedzame methode, maar meer de beweging die daardoor is ontstaan.” (Interview, R4, man, 4 jaar geleden gestart, directeur theaterproject).

“Dus als je het hebt over die straatcultuur, dan is het belangrijk dat die rolmodellen een podium blijven om op te staan en dat je dus niet de stoere jongen bent als je een prullenbak in mekaar trapt of als je rozigheid uithaalt, maar dat je een stoere jongen bent als jij gewoon bepaalde dingen gaat doen in je leven. . . En ik denk dat dat, als je het hebt over tegen gaan van straatcultuur dat jongeren, jongvolwassenen, daar zelf de handschoen in gaan oppakken. Maar dat is een proces van jaren, dat bereik je niet even in een projectje, dat bereik je niet even, dat is jaren investeren.” (Focusgroep, R1, man, 6 wijken begeleid, directeur Stichting Vreedzaam).

5.2.2 Visie

Respondenten geven aan dat de wijkcoördinatoren en de partners in die wijken verschillende visies hebben over De Vreedzame Wijk. Merendeel van de respondenten (7/9) geven aan dat het een belemmering is wanneer het programma als een project wordt gezien, wat betekent dat het een begin en einde heeft. Maar het programma is nooit klaar en zal altijd een rol blijven spelen in de wijk, ook als de ondersteuning vanuit Stichting Vreedzaam wegvalt. Voor partners in de wijk voelt dit dan vaak ook als “iets extra’s”.

“Het is niks . . . mensen denken vaak “Oh Vreedzame Wijk, dan moeten wij iets extra’s doen en dat is een project ernaast”. (Interview, R1, vrouw, 5 jaar geleden gestart, jongerenwerker en wijkwerker).

“Dat is tegelijk de uitdaging binnen de Vreedzame Wijk, dit is geen project, dus het is niet zo dat we dit 1 jaar doen of 2 jaar doen, met die invoering zijn we 2 jaar bezig maar ik zeg altijd na die 2 jaar, dan begin je pas.” (Focusgroep, R1, man, 6 wijken in begeleiding gehad, directeur Stichting Vreedzaam).

Hierin wordt door de respondenten verschillend gedacht over het label Vreedzaam. Enerzijds heeft dit label (succesvolle) naamsbekendheid wat zorgt voor draagvlak onder partners, anderzijds wordt de tegenhanger van Vreedzaam, “Niet Vreedzaam”, vaak als negatief opgevat. Respondenten geven aan dat het bevorderend is om Vreedzaam niet als doel op zich te zien, maar als middel om bijvoorbeeld samenwerking te creëren en er wordt dan ook gesproken over het Vreedzame “gedachtegoed”. Vreedzaam wordt hierin “de paraplu” genoemd met daaronder partners in de wijk, de filosofie over de omgang met elkaar. Wijkcoördinatoren ervaren namelijk dat partners in de wijk soms wel al werken volgens “Vreedzaam”, maar dit niet zo benoemen. Door de respondenten uit de focusgroep wordt hierbij als bevorderend aangegeven dat de terminologie van Vreedzaam telkens herhaald moet worden.

“Het is niet de naam Vreedzaam he, het is hoe de mensen met elkaar omgaan, hoe gaan we hier met elkaar om? . . . Het begrip Vreedzaam wordt ook niet altijd begrepen he, dus hoe leg je dat dan uit? We hebben een gemeenschappelijk doel, pedagogisch veilig klimaat creëren en al die termen, die bij de meeste mensen niet altijd binnenkomen.” (Interview, R3, vrouw, 2 jaar geleden gestart, participatiemedewerker).

“En nou ja, die pijlers die natuurlijk in Vreedzame Wijk ook weer centraal staan, die terminologie daarin ook steeds weer te herhalen en dat maakt ook dat mensen zich daarin ook steeds vaker weten te vinden. Waar het over gaat he, dat mensen meteen

aan gaan op het moment dat ze die terminologieën horen en al kennen.”
(Focusgroep, R3, vrouw, 1^e wijk in begeleiding, adviseur Stichting Vreedzaam).

Over de werkwijze met Vreedzaam zijn de respondenten verdeeld. Respondenten (4/9) geven aan dat er gewerkt moet worden met kleine stapjes, waar anderen (3/9) spreken over kijken naar het eindresultaat.

5.2.3 Samenwerking in de wijk

In zowel alle interviews als de focusgroep wordt gesproken over het gemeenschappelijk doel dat gevormd moet worden met en door partners om samenwerking te bevorderen. Het draait hier dan wederom niet om “Vreedzaam”, maar om het met elkaar en op elkaar kunnen bouwen. Twee respondenten geven aan dat het een bevorderende factor is wanneer er een goede samenwerking en bijdrage is met De Vreedzame School in de wijk. Een respondent benoemt hiertoe de volgende metafoor:

*“... de Vreedzame School en de Vreedzame Wijk, die moeten elkaar opstuwen . . . alsof je een brug bouwt vanuit 1 oever, dus je legt daar *wijst met zijn hand een punt aan de rechterkant van het beeldscherm* een fundament en begin vanuit daaruit die brug te bouwen en dat ik op een begeven moment zei van ja... Ik kom hier eigenlijk niet verder. Dus toen ben ik op een gegeven moment gaan zeggen van ja, misschien moeten we vanaf 2 kanten die brug gaan bouwen en misschien ook alvast een paar van die pijlers in het water mee beginnen. Je begint gewoon op allerlei plekken en op een gegeven moment komt dat wel samen. En zo eigenlijk dus veel losser ermee gaan werken en eigenlijk ook gezegd van misschien is het doel niet zozeer het invoeren van De Vreedzame Wijk, maar het versterken van de pedagogische beweging.”* (Interview, R4, man, 4 jaar geleden gestart, directeur theaterproject).

Respondenten geven aan dat de nadruk waarop dit gemeenschappelijk doel wordt gelegd, in elke wijk anders is. De een gebruikt hiervoor de kinderen in de wijk, waar de ander hiertoe een gebeurtenis in de wijk als gemeenschappelijk doel pakt. De pijlers van De Vreedzame Wijk (zie bijlage 7) worden hierbij als handig hulpmiddel ervaren om als kapstok te gebruiken in die samenwerking om dat gemeenschappelijk doel. Het niet nastreven van een gemeenschappelijk doel kan zelfs voor conflicten zorgen in de praktijk en wordt daardoor als de basis gezien voor implementatie van De Vreedzame Wijk.

“De buurtmoeders die dan toezicht houden op speeltuinen . . . 1 keer in de zoveel tijd komen we bij elkaar om die pijlers weer omhoog te krijgen van hoe gaan we met elkaar, de houding, hoe spreek je een kind aan, zowel op positieve als negatieve manier, hoe los je conflict, wanneer ga ik ingrijpen, wanneer niet?” (Interview, R5, vrouw, 2,5 jaar geleden gestart, participatiemakelaar).

Merendeel van de respondenten (7/9) noemen hierin het eigenaarschap creëren als bevorderende factor. Dit gaat verder dan slechts betrokken zijn, maar betekent dat mensen in de wijk zich echt verbonden voelen en hiertoe verantwoordelijkheid pakken. Er wordt gesproken over een gedragsverandering. Dit blijkt een langdurig proces te zijn waarin veel investering nodig is. Hierbij wordt de kanttekening gemaakt dat dit afgestemd moet worden op de mogelijkheden van de ander, de participatieladder wordt hiervoor als maatstaaf aangedragen (zie bijlage 8).

“Hoe kun je het nu zo brengen, dat die wijkbewoners zich betrokken voelen en hun eigen steentje gaan bijdragen? Dus niet dat je iets organiseert en neerzet, een aanbod, waar niemand op afkomt, maar juist wat speelt er en wat is de behoefte, welke vraag ligt daarachter en hoe kunnen we daarop aansluiten, wie maken we daar verantwoordelijk voor?” (Interview, R3, vrouw, 2 jaar geleden gestart, participatiemedewerker).

5.2.4 Zichtbaarheid

Alle respondenten geven aan dat een vorm van zichtbaarheid een bevorderende factor is binnen de implementatie van De Vreedzame Wijk. Zichtbaarheid kent vele vormen en gaat soms samen in de vorm van tastbaarheid. Zo is er door een Vreedzame Wijk een Vreedzaam kaartspel ontwikkeld welke in kan worden gezet om een gesprek aan te gaan in de wijk. Een andere vorm van tastbaarheid zijn een fysieke elementen in de wijk, zoals een verkeersbord, monument of afsprakenbord. Door hierin partners uit de wijk mee te nemen, wordt het genoemde eigenaarschap bevorderd. Als laatste wordt het boek van De Vreedzame Wijk, De Vreedzame Sportvereniging, een Vreedzaam magazine, posters en flyers als tastbare zichtbaarheid benoemd. Respondenten noemen hierbij dat zulke zichtbaarheden vaak tijd nodig hebben om te landen in de wijk.

“Om ook dat positieve klimaat en meer partijen bijeen te krijgen, dat is nog wel het puntje zichtbaarheid. Dus dat nou ja, dat vind ik altijd een bevorderende factor als ook in de wijk of in de school of buurthuis, dat overal zichtbaar is “Wij zijn hier een Vreedzame wijk” . . . In “X” hadden we zelfs van die verkeersborden van “Welkom in onze Vreedzame Wijk” als je dan de wijk inreed en dat zijn allemaal van die kleine reminders steeds weer van “Oh ja, zo doen we het met elkaar”. . .” (Focusgroep, R3, vrouw, 1^e wijk in begeleiding, adviseur Stichting Vreedzaam).

Naast deze tastbare elementen, worden nog een aantal niet tastbare elementen genoemd die bijdrage aan de zichtbaarheid van De Vreedzame Wijk. Dit is bijvoorbeeld het online communicatiekanaal, zoals een website, sociale media, podcasts en e-mail verkeer. Daarnaast wordt bij ruime meerderheid (8/9) gesproken over bijeenkomsten in de wijk, zoals een informatieavonden, informatiemarkten, inspiratiebijeenkomsten of de lokale ontmoetingsplek als zichtbare plek. Gedurende deze bijeenkomsten of op deze plekken

kunnen verschillende thema's worden aangevlogen, zoals de ouderbetrokkenheid in de buurt. Hierbij is belangrijk dat het als facultatief wordt aangeboden om het hiervoor genoemde eigenaarschap te bevorderen. Als laatste benoemen respondenten (5/9) dat activiteitsaanbod op verschillende wijze moet worden aangeboden. Zo kan het bevorderend zijn om dit op verschillende pleinen in de wijk te doen om zichtbaarheid, en daarmee het bereik te vergroten. Respondenten spreken hierbij over "inktvlekjes".

"Maar een voorbeeld is, bij de Vrije school heb je een groot grasveld . . . Wat we nu vaak doen is ook activiteiten die we organiseren bij het buurtplein, doen we op het grasveld . . . ben je wel wat dichterbij en zoek je wel wat verbinding met vrije school en ben je op een andere plek en kunnen andere kinderen aansluiten die normaal bijvoorbeeld niet naar buurtplein komen of niet vaak opzoeken." (Interview, R5, vrouw, 2,5 jaar geleden gestart, participatiemakelaar).

"Nou, die bijeenkomsten die ik in het begin organiseerde, dan waren er misschien 5 man en als ik er straks 8 heb zitten, dan heb ik er al 3 meer. Dan zit de wijkagent erbij, de woningbouwvereniging erbij, dus het moet ook veel meer gaan leven bij die andere organisaties. En als die eenmaal die inktvlekjes zijn, dan gaan die inktvlekjes verder door in de wijk." (Interview, R2, man, 2,5 jaar geleden gestart, vrijwilliger).

5.2.5 Vreedzame elementen in andere contexten

Respondenten (4/9) geven aan dat Vreedzaam wordt gezien als een gedragsverandering. De wijkbewoner is namelijk te allen tijde, op verschillende manieren opvoeder. De gedragsverandering neemt veel tijd in beslag en kan middels verschillende wegen bewandeld worden, waarbij bevorderend is om te starten bij de massa en energie. In bestaande activiteiten worden elementen van Vreedzaam verwerkt, zo wordt er bijvoorbeeld gestart met een binnenkomer en worden er afspraken gemaakt over de omgang met elkaar. Respondenten spreken hier over "de sociale norm" neerzetten. Respondenten uit de focusgroep geven aan dat er sneller contact gelegd wordt met kinderen die al kennis hebben van Vreedzaam, dan met kinderen die deze kennis niet vanuit school hebben meegekregen. Het wordt als belemmering gezien wanneer kinderen de kennis van Vreedzaam niet aangeboden krijgen op school, maar dit uit zich niet in de omgang met deze kinderen.

"Je gaat natuurlijk hetzelfde om met de kinderen die het wel hebben. Je doet eigenlijk hetzelfde maar je mist de verankering en herkenning van taal. En daarnaast mis je ook de bijdrage van school in de samenwerking bijvoorbeeld en dat is dus een belemmerende factor als het er niet is. Dus het is heel erg helpend als je al tegen kinderen kan zeggen "Oh jullie hebben een conflict" en dan horen kinderen al "Oh ik heb een conflict, dus dat betekent dit, dit, dit en dit." . . . Dus je maakt veel sneller

contact met de kinderen . . .” (Focusgroep, R4, vrouw, 3 wijken in begeleiding gehad, adviseur Stichting Vreedzaam).

“En het niet laten zijn als een belemmering vind ik zelf altijd. Want het hoeft geen belemmering te zijn als je het ook weer kan inzetten als een kracht van “Goh, hoe zou jij dat dan doen en op welke manier?” en hoe is dat dan passend binnen deze Vreedzame Wijk. Dus dan neem je ze veel meer mee in die sociale norm wat jij dus graag wil. En dan kan het een kracht zijn, want dan kun je die dialoog met elkaar weer aan gaan.” (Focusgroep, R2, vrouw, 1^e wijk in begeleiding, adviseur Stichting Vreedzaam).

Wat respondenten hierin als bevorderend aangeven, is om te beginnen bij kinderen (ten opzichte van ouders of andere wijkbewoners). Bij kinderen is namelijk de identiteit nog in ontwikkeling, waardoor deze beter te beïnvloeden zijn dan andere wijkbewoners. Daarnaast geven respondenten uit de focusgroep aan dat wanneer gestart wordt met verdere uitrol naar andere opvoeders in de wijk, de professional meer vaardig geworden is om dit aan te kunnen pakken.

“Vaak is ook denk ik beter als je begint bij Vreedzaam om je eerst op de kinderen te richten, A omdat de kinderen dan al dingen thuis hebben gebracht, waardoor die ouders dan ook al getriggerd zijn van wat is dat, waar heb je het over? Maar ook omdat de professionals dan meer vaardig zijn geworden dan, in de Vreedzame skills . . . Ik denk vaak dat zit ook in hoe je ouders benaderd en juist als je die Vreedzame benadering al veel meer eigen hebt gemaakt, het makkelijker wordt om vanuit de ander insteek zeg maar dat traject met ouders op te starten.” (Focusgroep, R3, vrouw, 1^e wijk in begeleiding, adviseur Stichting Vreedzaam).

Respondenten uit de focusgroep geven aan dat in de praktijk lage verwachtingen worden gesteld aan kinderen, maar het tegendeel wordt bewezen. Zo spreekt elke respondent over het “gewoon meenemen” van kinderen met geen kennis van Vreedzaam of kinderen met een beperking, zoals kinderen op het speciaal (basis) onderwijs. Er wordt hierbij gesproken over de kracht van het kind, waarbij een andere respondent uit een interview benoemd dat het niet specifiek draait om de noden van desbetreffend “speciaal” kind, maar om de noden van eenieder die mee participeert. Zo komt hij in de kindervijakraad in aanraking met een jongetje met autisme en even later in aanraking met een dovengroep en is hier als volgt mee omgegaan:

“Nou ja ik denk door met groep ook te starten met afspraken maken over hoe we met elkaar omgaan en dat dat jongetje ook gewoon aangaf van ik heb het gewoon echt nodig dat we elkaar niet onderbreken. En dat hij dus gewoon zijn ding kon zeggen . . . Dus eigenlijk hoef je er niet heel specifiek in de groep aandacht aan te besteden maar

door te vragen van goh wat heeft iedereen nodig, vond hij zijn plek wel. . . We hebben met volwassenen ook wel dingen gedaan samen met andere partijen in de buurt en daar zit een dovenwoongroep. En op het moment dat zij erbij kwamen zeiden we ook van goh hoe kunnen we werken aan dat jullie het kunnen volgen? En dan bleken zelf ook allemaal oplossingen voor te hebben . . . Eigenlijk daar ook verantwoordelijkheid aan hen geven.” (Interview, R4, man, 4 jaar geleden gestart, directeur theaterproject).

Wat in bovenstaand voorbeeld duidelijk naar voren komt is het geven van een stem en verantwoordelijkheid. Naast deze factoren geeft merendeel van de respondenten (5/9) aan dat structuur bieden een bevorderende factor is. Alle respondenten spreken over het betrekken van kinderen of kinderen een rol geven. Hierbij maakt het dus niet uit of een kind kennis heeft van Vreedzaam of niet, want kinderen blijken hiervoor open te staan. Zo werken veel wijken met een (kinder)wjkraad die niet alleen bestaat uit kinderen of bewoners met een Vreedzame achtergrond. Kinderen hebben vaak niet door dat ze het geleerde op school, in kunnen zetten in andere contexten. Daarbij worden door respondenten verschillende vindplaatsen uit de wijk benoemd, zoals de voetbalvereniging, de naschoolse activiteiten of de buurtactiviteiten, die kunnen fungeren als oefenplek om het geleerde van school te kunnen inzetten. De professionals of vrijwilligers die deze activiteiten begeleiden kunnen hierbij een training Vreedzaam krijgen (facultatief aanbod). Een bevorderende factor die hierbij genoemd wordt, is als professionals het goede voorbeeld geven aangezien kinderen makkelijker meegaan wanneer volwassenen het goede uitdragen. De blokken van De Vreedzame school (zie bijlage 9) en de pijlers van de wijk worden hierbij als kapstok gezien en professionals gaan hierbij spelenderwijs te werk en nemen kinderen en andere opvoeders aan de hand mee. Wanneer zich een situatie voordoet waarbij kinderen in conflict raken, werkt het bevorderend om dit als professional bespreekbaar te maken, maar de verantwoordelijkheid van conflictoplossing vooral bij de kinderen te laten. Aanwezige ouders of andere opvoeders worden hierbij gevraagd om mee te kijken, zodat deze zien hoe kinderen zelf conflicten kunnen oplossen.

“Dus alle blokken, de zes blokken die er zijn, heb ik daarin, he “We horen bij elkaar”, ik ben begonnen met een binnenkomer, we hebben allemaal een agenda besproken, wat gaan we doen? Als er conflicten zijn, dat mag maar we lossen het op en hoe doen we dat dan? We zijn gaan trainen en oefenen met rollenspelletjes, met die petjes op en dat soort dingen. En dat gaat erin als zoete koek moet ik je eerlijk zeggen.” (Interview, R1, vrouw, 5 jaar geleden gestart, jongerenwerker en wijkwerker).

“En hoe kan ik iemand aankrijgen, als ik bijvoorbeeld vraag waar dat jongetje op school zit . . . dan zeg ik “Oh maar dan weet ik dat jij zelf conflicten kan oplossen, want dat leer jij daar op school.”. . . en dan krijg je weer een beetje meer die saamhorigheid en verbinding, dus het erover hebben. Ik doe het wel eens voor met

ouders . . . dan zie je die kinderen onderling struggelen [sic] en dan ga ik het gesprek aan . . . Met de kinderen en het liefst met de ouders erbij zodat zij zien hoe de kinderen zelf een probleem kunnen oplossen.” (Interview, R3, vrouw, 2 jaar geleden gestart, participatiemedewerker).

5.2.6 Professioneel handelen

Respondenten geven verschillende eigenschappen aan die een professional in huis dient te hebben om een implementatie vorm te geven. Deze zijn geduldig, flexibiliteit, maatwerk bieden, sociaal vaardig, begrip tonen, rolmodel, kennis, laagdrempelig, erin geloven en denken in mogelijkheden.

Met geduldig bedoelen respondenten dat het vaak bij partners in de wijk nodig heeft om te landen. Het kan daardoor even duren voordat partners overstag raken. Dit betekent ook dat het belemmerend werkt wanneer het programma, De Vreedzame Wijk, zomaar in de wijk wordt gegooid. Respondenten geven hierbij aan dat het bevorderend is om juist in te haken of partners te betrekken bij een concreet (gemeenschappelijk) doel. Vanuit verschillende respondenten komt naar voren dat professionals moeten inspelen op hetgeen er gebeurt in de wijk en daardoor maatwerk bieden aan de wijk. Zo wordt er door respondenten (2/9) aangegeven dat het bevorderend werkt om flexibel om te gaan met het standaard invoeringsmodel van twee jaar. In één wijk is namelijk gebleken dat dit programma te snel ging voor de behoefte in de wijk. Maar ook kleiner, op microniveau, werkt maatwerk bieden bevorderend. Elk individu heeft namelijk andere wensen, behoeftes en noden en elke individu zal daardoor op zijn eigen manier Vreedzaam “eigen maken”. Hierop inspelen zal daardoor bevorderend werken aan de implementatie van De Vreedzame Wijk. De manier waarop dit achterhaald wordt is verschillend. In één wijk heeft een buurtanalyse plaatsgevonden waardoor achterhaald werd wat er speelde in de wijk, een andere wijk komt hierachter door gebruik te maken van netwerken in de wijk, bijvoorbeeld aansluiten bij ontmoetingsplekken.

“Nou ik denk dat elk persoon wel Vreedzaam is op zijn eigen manier . . . je moet gewoon echt sociaal zijn, laagdrempelig en je moet je doelgroep kennen. Doelgroep kennen van je Vreedzame Wijk . . . Kijk, je kijkt gewoon naar de behoefte en je werkt op maat . . . ik kijk in de wijk wat er speelt en daar ga ik in spelen en ik probeer op hun niveau en hun taal, maar ook op hun behoefte, waar zij interesse in hebben, daar probeer ik dus aandacht aan te geven en op die manier probeer ik ze dus dichterbij te brengen. Maar niet van dit is wat ik wil, dit is Vreedzame Wijk zeg en dat gaan we op deze manier doen, dat werkt niet.” (Interview, R5, vrouw, 2,5 jaar geleden gestart, participatiemakelaar).

Zoals uit bovenstaande citaten blijkt, dient de professional te investeren. Merendeel van de respondenten (8/9) geeft aan dat het bevorderend werkt wanneer de professional veel

investeert in relaties in de wijk en daarbij zelf als rolmodel fungeert. Een rolmodel wordt daarbij omschreven als iemand die kennis heeft van het programma en het democratisch burgerschap en dit ook uitdraagt naar de wijk. Dit houdt in dat enerzijds bestaande relaties intact gehouden moeten worden door telkens partners te attenderen aan de sociale norm die nagestreefd wordt, waardoor eigenaarschap bevorderd wordt. Respondenten (5/9) geven hierbij aan dat het als lastig ervaren wordt om duurzaamheid te waarborgen en dat de kans zich voordoet dat Vreedzaam verwaterd bij partners in de wijk. Respondenten uit de focusgroep geven hierover aan dat de professional zichzelf moet gunnen om te twijfelen en soms moet durven loslaten, want ook van loslaten en fouten maken, zullen anderen leren.

“Waar ik nog wel tegenaan loop of wel nog de uitdaging in vindt, is duurzaamheid . . . En ik merk in de wijk waar we werken is het toch wat moeilijk om als je bepaalde dingen loslaat, of het dan zelfstandig kan lopen . . . er is behoefte, er is vraag, dan geef je ondersteuning waarin nodig is, maar als je het helemaal los laat, dan gaat het ook verwateren en dat komt omdat toch wel wat bewoners niet helemaal zelfredzaam zijn, toch wel bepaalde vaardigheden nodig hebben of bepaalde ondersteuning, het netwerk nodig hebben bijvoorbeeld . . .” (Interview, R5, vrouw, 2,5 jaar geleden gestart, participatiemakelaar).

“. . . dat het jezelf mag gunnen dat je twijfelt. . . Geen enkele wijk is hetzelfde . . . en soms juist die twijfel of het niet weten of samen op zoek gaan. . . dat we bij die kinderen durven loslaten en misschien gaat het een keer fout, nou dan gaan we kijken hoe gaan we het nou herstellen en hoe gaan we het de volgende keer anders doen . . . het is een spel tussen het goede voor te leven en af en toe een zetje geven en ook juist wel weer loslaten zodat hij of zij juist die ervaring kan opdoen van “Oh, maar nou begrijp ik waar je het over hebt.”” (Focusgroep R1, man, 6 wijken in begeleiding gehad, directeur Stichting Vreedzaam).

Anderzijds houdt dit in dat professionals laagdrempelig in gesprek dienen te gaan met nieuwe partners of wijkbewoners. Er komen namelijk telkens nieuwe wijkbewoners, initiatieven, projecten, organisaties of professionals in de wijk. Respondenten (5/9) geven aan dat het outreachend werken bevorderend werkt, zowel bij het benaderen van huidige opvoeders in de wijk, als nieuwe opvoeders in de wijk. Hierin staat een actieve benadering van de professional centraal en staat de professional kortbij de belevingswereld van de ander. Hierin dient er begrip getoond te worden wanneer partners of wijkbewoners niet meteen meegaan in het gedachtegoed van Vreedzaam en wordt er door één respondent de uitspraak gedaan “Een nee betekent nu niet”.

“Ja, altijd, altijd werken aan de relatie. Het is basis. Als je aan die relatie werkt en ja... Lang, lange adem, heel veel geduld. En mensen die het nog niet in zich hebben hoe zij het kunnen toepassen in het werk, ja, laat nog meer even. Het is allang mooi als je

kunt beginnen met 2 of 3 partners in de wijk en dat je daar een sterke basis bij kunt neerzetten.” (Interview, R3, vrouw, 2 jaar geleden gestart, participatiemedewerker).

Respondenten (4/9) geven aan dat erin geloven als bevorderende factor gezien wordt. Hiermee wordt bedoeld dat de professional gelooft in het programma van De Vreedzame Wijk en dit ook kan overbrengen naar anderen in de wijk. Het programma gaat op deze manier leven in de wijk, wat bevorderend zal werken gedurende de implementatie. Hierbij wordt door alle respondenten aangegeven dat doorgaan op de energie van belang is, door met mensen verder te gaan die wel meewillen in De Vreedzame Wijk. Een positieve, wat-kan-wel-houding werkt hierbij bevorderend. Daar wordt vooral gekeken naar mogelijkheden, in plaats van onmogelijkheden.

“Ik heb nog nooit meegemaakt dat het niet kon. En ik geloof daar namelijk ook niet in. Het kan altijd. En dan ga je of in gesprek of je laat zien hoe het dan wel kan . . . er zijn wel oplossingen, je kunt wel kijken wat er mogelijk is.” (Focusgroep, R2, vrouw, 1e wijk in begeleiding, adviseur Stichting Vreedzaam).

“En nu ik dit doe, daar geloof ik in en daar doe ik het dus voor, ik doe het voor die wijk omdat ik daarin geloof. . . Dus heel concreet en eigenaarschap en door blijven zetten, gewoon doorgaan waarin je in gelooft en zoeken waar de energie zit en af laten vloeien waar dat niet zit.” (Interview, R1, vrouw, 5 jaar geleden gestart, jongerenwerker en wijkwerker).

Als laatste wordt door respondenten (4/9) aangegeven dat gebruikt gemaakt kan worden van andermans ideeën. Zo spreekt één wijk over een project dat zich nu gaat uitrollen in een andere wijk, maar wat gestart is door De Vreedzame Wijk. In een andere wijk blijkt dit juist andersom te zijn, een project dat middels een andere wijk ontwikkeld is, wordt nu omgezet om te gebruiken in De Vreedzame Wijk.

5.2.7 Weerstand en stagnatie

Alle respondenten geven aan wel eens met weerstand in aanraking te zijn gekomen gedurende de implementatie van De Vreedzame Wijk. Merendeel van de respondenten (6/9) geven aan dit al in het begin stadia te hebben ervaren bij het betrekken van partners of in de vorming van de stuurgroep. Hierbij worden als argumenten aangedragen dat mensen uit de stuurgroep de hakken in het zand steken en vooral beren op de weg zien, mensen uit de stuurgroep niet de juiste personen zijn doordat deze geen gevoel hebben bij De Vreedzame wijk, de tijd nog niet rijp is om het programma uit te rollen naar de wijk of dat partners niet meteen enthousiast zijn. In het begin wordt ervaren dat het programma nog niet tastbaar is en daardoor nog niet leeft in de wijk. Partners willen vaak het programma wel naar buiten brengen, maar niet naar binnen in de eigen organisatie, wat voor stagnatie zorgt in de implementatie. Zoals reeds hierboven beschreven heeft het bij partners en

andere wijkbewoners soms tijd nodig om te landen en respondenten ervaren dan ook dat anderen ineens mee gaan.

“Terwijl ik dacht van ja, ik sta al 5 jaar bij jullie voor de deur te roepen van “Ja hallo, ik ben hier, hierzo ben ik, hier!”, maar ja zo werkt dat dus niet. . . En dan zit je dus op hun flow in plaats van op mijn flow.” (Interview, R4, man, 4 jaar geleden gestart, directeur theaterproject).

In de wijken wordt door respondenten (5/9) ervaren dat partners versnipperd zitten in de wijk en hierbij vaak ook op hun eigen “eiland” werken en daardoor soms niet gewend zijn om samen te werken. Daarnaast zijn organisatie vaak druk en staan deze niet altijd open voor verandering. Alle respondenten geven aan dat weerstand geaccepteerd dient te worden en vooral verder moet worden gegaan met de mensen in de wijk die wel interesse hebben in Vreedzaam, daar waar wel de energie en motivatie zit. Het gesprek kan worden aangegaan met mensen die weerstand bieden, maar blijven trekken, duwen of kneden heeft vaak geen zin. Daarentegen biedt weerstand soms ook kansen, kansen om opnieuw te denken en kijken naar nieuwe mogelijkheden. In beweging blijven en ook het kleine zien wordt hierbij belangrijk ervaren.

“Soms zijn het echt van die hele kleine stapjes en dan denk ik kunnen we niet wat meer doen, kunnen we niet sneller, maar dat werkt dus averechts. Dus dat is inderdaad het volgen van waar die energie naar toe gaat bij die betrokken partners. Dat is eigenlijk wel een kunst om dat eigen te maken om niet te willen pushen dat het sneller moet of harder. En soms vertraag je een jaar, dat geeft niet, zolang je maar blijft bewegen zeg maar. Dan houd je mensen er ook bij, maar dat is denk ik ook wel een belangrijke, dat het is echt een proces is wat tijd nodig heeft.” (Focusgroep R3, vrouw, 1^e wijk in begeleiding, adviseur Stichting Vreedzaam).

De Vreedzame School wordt door wijken als bevorderende factor gezien, maar wanneer deze juist niet (meer) volledig in bedrijf blijkt te zijn, is dit dan ook een belemmerende factor. Hierbij mist dan vanuit school de visie voor de buurt. Scholen worden door respondenten namelijk gezien als een middel om bijvoorbeeld ouders in de wijk te bereiken. Scholen blijken echter zelf vaak moeite te hebben met het bereiken van ouders en zien deze vaak alleen tijdens problemen rondom kinderen of een rapportbespreking. Alle respondenten geven hierover aan dit te beamen en zelf ook moeite te ervaren met ouderbetrokkenheid. Het risico dat daardoor gelopen wordt is een pedagogische mismatch, waarbij sociale normen vanuit school, ouders en de wijk haaks op elkaar staan. Ouders bereik je echter niet alleen middels school, daar zij zich als ouder van hun kind ook in andere omgevingen bevinden, zoals de voetbalvereniging in de wijk. Dit worden ook wel vindplaatsen genoemd door respondenten.

“Dus dat is dan gewoon een andere vindplaats waar je ze betreft . . . en kom je daar mensen tegen die je niet bij de school tegen komt.” (Focusgroep, R3, vrouw, 1^e wijk in begeleiding, adviseur Stichting Vreedzaam).

“Het gevaar is een pedagogische mismatch dat hoor je dus ook op scholen, dat het “Ja, maar op straat gebeurt er dit of dat”, “In de wijkvereniging mogen we zo en zo”. (Focusgroep, R2, vrouw, 1^e wijk in begeleiding, adviseur Stichting Vreedzaam).

Zoals in paragraaf 5.2.2 aan bod is gekomen, kan er sprake zijn van een projectvisie. Dit resulteert soms in het wisselen van medewerker op het moment dat de twee jaar (die gepland staan voor de invoering) zijn verstreken. Een wisseling van medewerker in welke organisatie dan ook, worden door respondenten (2/9) aangegeven als belemmerende factor. Hierbij komt het programma in sommige gevallen zelfs stil te liggen.

“. . . maar dan zijn er mensen van de gemeente weggegaan en toen was het gewoon nergens begroot, het was niks, nergens geborgen. En binnen mijn welzijnsorganisatie was ook een wisseling van directeur en was het ook nergens. Dus ik zat gewoon in niks.” (Interview, R1, vrouw, 5 jaar geleden gestart, jongerenwerker en wijkwerker).

Als laatste ervaren respondenten (3/9) belemmeringen door het huidige coronavirus en diens maatregelen. Hierdoor kunnen geplande bijeenkomsten niet doorgaan, welke wel een bijdrage hadden kunnen leveren aan het implementatieproces en verdere uitrol van De Vreedzame Wijk.

5.2.8 Financieel budget

Merendeel van de respondenten (5/9) spreken over verschillende financiële belangen die als belemmerend worden ervaren. Zo is de medewerking van partners in de wijk ook vaak afhankelijk van de hoeveelheid uren zij hiervoor vanuit hun organisatie ter beschikking krijgen. Er wordt hierin weinig vrijwillige betrokkenheid van partners ervaren.

“. . . maar je loopt tegen de hobbels aan dat als je organisaties gaat betrekken dat mensen dan vrij gemaakt moeten worden in hun uren. Niet iedereen zegt vrijwillig “Ik zal dat even doen.”, nee dan moesten ze toestemming vragen of ze daar uren voor mogen reserveren . . . Nou uiteindelijk als dan zo’n vertegenwoordiger in de wijk . . . zegt van nou ik mag het doen en mijn baas accordeert mijn uren in mijn jaarstaat, dan zie je dat ze gaan leven. Ze geloven er wel in, maar als ze geen geld krijgen om betaald te worden dan komt het niet op de huurstaat te staan van de betrokken medewerker.” (Interview, R2, man, 2,5 jaar geleden gestart, vrijwilliger).

Eén respondent noemt dat implementatie zo’n €35.000 in beslag kan nemen. De wethouder die De Vreedzame Wijk in de portefeuille heeft moet dit dan ook willen begroten in de

jaarplannen voor het volgend jaar. Daarnaast gaan deze subsidieaanvragen vaak samen met doelen, waaraan een bepaalde activiteit moet voldoen. Dit blijkt volgens respondenten (3/9) in de praktijk niet altijd even gemakkelijk, omdat de portefeuillehouder graag een concreet plan wil zien en De Vreedzame Wijk draait om inspelen op gebeurtenissen in de wijk. Er dient hierbij dus sprake te zijn van een goede balans tussen papierplan en realiteit en de desbetreffende professional dient de portefeuillehouder te blijven herinneren aan deze inspelen op houding.

*“Nou ja, en je moet dus wel ook dat kunnen vertalen naar een visie die je ook kan verkopen aan een gemeente. Kijk ik zit bijvoorbeeld in de situatie, ik moet gewoon elk jaar hier subsidie voor aanvragen en dan moet er gewoon instaan dan gaat dat gebeuren en dan gaat dat gebeuren... Ja dan moet ik gewoon met ambtenaren zitten die gewoon wel zo *doet handen naast ogen als kleppen* denken. Dus ik moet heel erg in dat papier, in dat hokje een jaarplan schrijven terwijl mijn plan is de buurt bepaald wat ik ga doen . . . Dat is gewoon elke keer dat worstelen en elke keer de ander blijven herinneren van “Het hele jaar door ben je blij met wat er gebeurt, dat kan ik doen doordat ik die vrijheid behoud.” . . . De papierenwerkelijkheid en de realiteit en daarmee kunnen balanceren en dat kunnen vertalen ook.” (Interview #4, man, 4 jaar geleden gestart, directeur theaterproject).*

6. Conclusie

In het vorige hoofdstuk zijn de resultaten gepresenteerd inzake het onderzoek naar de belemmerende en bevorderende factoren bij de implementatie van het programma De Vreedzame Wijk. In onderstaande wordt gesproken over wijkcoördinatoren. Hiermee worden zowel de interne- (lokaal vanuit de wijk) als externe (ondersteuning vanuit stichting Vreedzaam) wijkcoördinatoren bedoeld.

6.1 Conclusie op de deelvragen

6.1.1 Hoe hebben Vreedzame Wijken in Nederland kinderen betrokken bij de implementatie van de Vreedzame Wijk indien deze geen onderwijs hebben gevolgd op een Vreedzame School?

Er wordt geconcludeerd dat kinderen zonder Vreedzame kennis gewoon meegenomen kunnen worden in De Vreedzame Wijk. Gewoon meenemen betekent dat er geen andere werkwijze nodig is in het betrekken van kinderen zonder Vreedzame kennis, deze blijken namelijk open te staan voor Vreedzaam. Wel wordt een belemmering ervaren in het aangaan van contact met kinderen wanneer deze De Vreedzame School niet gevolgd hebben. Investeren in de relatie wordt door coördinatoren als bevorderende factor gezien en is nodig om in te kunnen spelen op gebeurtenissen in de wijk. Bevorderend hierbij is om hoge verwachtingen te stellen aan kinderen en dat kinderen met een beperking gewoon deel uit maken zoals ieder ander kind. Kinderen moeten een rol krijgen en daarmee een stem en verantwoordelijkheid kunnen uitdragen. Dit geschiedt op de zogenoemde vindplaatsen waarin kinderen de Vreedzame principes kunnen oefenen. Bestaande activiteiten op deze vindplaatsen in de wijk kunnen gebruikt worden om kinderen te laten oefenen met Vreedzame principes, zoals het krijgen van een stem en verantwoordelijkheid. Uit de praktijk blijkt, en tevens in het theoretisch kader naar voren gekomen, dat kinderen vaak niet door hebben dat zij het geleerde van school, kunnen toepassen in andere contexten en professionals dienen daarom het goede voorbeeld te geven in de Vreedzame principes. Het werkt hierin bevorderend als kinderen laagdrempelig en spelenderwijs worden meegenomen in het Vreedzame gedachtegoed, de Vreedzame blokken of pijlers van De Vreedzame Wijk kunnen hierin als kapstok dienen.

6.1.2 Welke belemmerende en bevorderende factoren hebben Vreedzame Wijken in Nederland ervaren met betrekking tot ouderbetrokkenheid gedurende de implementatie van De Vreedzame Wijk?

Geconcludeerd wordt dat wijkcoördinatoren een lage ouderbetrokkenheid terug zien bij De Vreedzame Wijk, wat overeenkomt met de gevonden uitkomsten in het theoretisch kader. Ouders kunnen betrokken worden middels de scholen in de buurt, maar ook scholen ervaren een lage mate aan ouderbetrokkenheid. Hierdoor ontstaat het risico van een pedagogische

mismatch, waarbij school, ouders en de wijk verschillende belangen nastreven. De straatcultuur is hierin een belemmerende factor, daar ouders hier vaak vanuit een bepaald referentiekader op reageren. Hierbij wordt bevorderend bevonden wanneer professionals de sociale norm nastreven in de wijk. Het werkt daarbij bevorderend om bij de implementatie vooral te starten bij de kinderen, daar middels kinderen ook ouders betrokken kunnen worden. Daarnaast zijn professionals meer vaardig geworden waardoor ouders middels een andere insteek benaderd kunnen worden. Wijkcoördinatoren geven aan dat ouders lastig te bereiken zijn, maar bevorderend werkt om ouders ook middels andere vindplaatsen te bereiken. Zo zijn ouders vaak ook te vinden bij de vereniging of speeltuin in de buurt. Deze vindplaatsen is een van de zichtbaarheidsaspecten die bevorderend werken gedurende de implementatie. Andere zichtbaarheidsaspecten die bevorderend werken zijn de fysieke elementen in de wijk, zoals een duidelijk bord of kaartspel om een gesprek aan te wakkeren. Het outreachend werken van de professional is hierin belangrijk. Wederom dient de professional het goede voorbeeld te geven en te investeren in de relaties om zo te kunnen voortborduren binnen De Vreedzame Wijk.

6.1.3 Welke belemmerende en bevorderende factoren hebben Vreedzame Wijken in Nederland ervaren met betrekking tot de samenwerking met verschillende partners gedurende de implementatie van De Vreedzame Wijk?

Er wordt geconcludeerd dat wijkcoördinatoren het gemeenschappelijk doel zien als grote bevorderende factor. Door aan een gemeenschappelijk doel met partners in de wijk te werken wordt beweging tot stand gebracht en deze beweging levert een bijdrage in het doorbreken van de straatcultuur waarin criminaliteit en de ik-cultuur centraal staat. Deze ik-cultuur is ook terug te zien in het zogenoemde eilandwerken, waarin partners versnipperd zitten in de wijk en niet meer gewend zijn om samen te werken. Het werkt bevorderend om Vreedzaam daarin niet als doel te zien, maar als middel om samenwerking te bevorderen en praktijk wijst uit dat het programma vaak tijd nodig heeft te landen. Vreedzaam wordt daarom gezien als een paraplu, om partners in de wijk met elkaar te verbinden. Dit vergt veel investeringswerk van de professional op de relaties met partners en is een lang proces. De professional moet hierin durven loslaten, al blijft duurzaamheid een uitdaging binnen De Vreedzame Wijk. Wat hierin bevorderend werkt is wederom zichtbaarheid, waardoor partners in de wijk herinnerd blijven aan de Vreedzame principes. Het werkt bevorderend om vooral door te gaan met partners die wel energie hebben en erin geloven en partners die dit niet doen moeten dan ook worden losgelaten. Een belemmerende factor is wanneer het programma als een project wordt gezien. Het gevolg hiervan is namelijk dat niet de juiste mensen aansluiten en wisseling van medewerkers plaatsvindt, wat overeenkomt met de belemmerende factoren zoals genoemd in het theoretisch kader. Deze visie uit zich ook in het financieel budget, dat soms niet kan worden vrijgemaakt in organisaties en daardoor het programma niet gaat leven in de organisatie en eigenaarschap uitblijft.

6.2 Beantwoording onderzoeksvraag

“Welke belemmerende en bevorderende factoren hebben de Vreedzame Wijken in Nederland ervaren met betrekking tot de implementatie van het programma De Vreedzame Wijk?”

De belemmerende en bevorderende factoren met betrekking tot de implementatie van De Vreedzame Wijk die door dit onderzoek naar voren zijn gekomen, zijn samengevat in onderstaand schema. Dit betreft een combinatie van de hierboven genoemde conclusies op de deelvragen en aspecten uit de resultaten die hierin nog niet naar voren zijn gekomen. De factoren zijn gecategoriseerd op de doelen van de Vreedzame Wijk, zoals die in het theoretisch kader aan bod zijn gekomen (paragraaf 2.2.3).

Bevorderende factoren	Belemmerende factoren
<i>Factoren op kindniveau</i>	
Kinderen een rol geven in de wijk	Pedagogische mismatch
Hoge verwachtingen stellen aan kinderen	Vreedzame School niet (meer) in bedrijf
Professionals geven het goede voorbeeld	School sluit niet aan op buurtvisie
Professionals investeren in relaties	Wisseling van medewerkers
Laagdrempelig en spelenderwijs Vreedzaam implementeren	Het label “Vreedzaam”
Gebruik maken van andermans ideeën	
Blokken of pijlers van Vreedzaam worden als kapstok gebruikt	
Aanwezigheid van Vreedzame School	
Sociale norm uitdragen	
Beginnen bij kinderen alvorens gericht wordt op ouders	
Rolmodellen in de wijk	
Vindplaatsen benutten als oefenplaatsen	
<i>Factoren op opvoedersniveau</i>	
Professionals geven het goede voorbeeld	Organisaties zijn druk
Professionals investeren in relaties	Medewerkers moeten worden vrijgemaakt in uren
Zichtbaarheid (zowel tastbaar als niet tastbaar)	Jaarplan ten behoeve van subsidieaanvraag moet concreet zijn
Durven loslaten van partners	Weerstand van partners uit de wijk
Doorgaan op energie	Referentiekader van ouders met betrekking tot straatcultuur
Gemeenschappelijk doel opzoeken	Ouders zijn lastig te bereiken
Gebruik maken van andermans ideeën	Pedagogische mismatch
Vreedzaam als paraplu	Projectvisie
Blokken of pijlers van Vreedzaam worden als kapstok gebruikt	Eilandwerken
Aanwezigheid van Vreedzame School	Wisseling van medewerkers

Tijd geven om te laten landen in de wijk	Financieel budget in organisaties
Sociale norm uitdragen	Het label "Vreedzaam"
Vindplaatsen benutten om ouders te bereiken	
Beginnen bij kinderen alvorens gericht wordt op ouders	
Outreachend werken	
Investeren door professional	
Flexibiliteit door professional	
Facultatief aanbod	
<i>Factoren op wijkniveau</i>	
Vindplaatsen benutten als oefenplaatsen	Jaarplan ten behoeve van subsidieaanvraag moet concreet zijn
Professionals geven het goede voorbeeld	Weerstand van partners uit de wijk
Professionals investeren in relaties	Referentiekader van ouders met betrekking tot straatcultuur
In beweging blijven	Pedagogische mismatch
Zichtbaarheid (zowel tastbaar als niet tastbaar)	Projectvisie
Doorgaan op energie	Eilandwerken
Gemeenschappelijk doel opzoeken	School sluit niet aan op buurtvisie
Gebruik maken van andermans ideeën	Wisseling van medewerkers
Vreedzaam als paraplu	Financieel budget in organisaties
Blokken of pijlers van Vreedzaam worden als kapstok gebruikt	Het label "Vreedzaam"
Aanwezigheid van Vreedzame School	
Tijd geven om te laten landen in de wijk	
Sociale norm uitdragen	
Outreachend werken	
Investeren door professional	
Flexibiliteit door professional	
Rolmodellen in de wijk	
Inspelen op gebeurtenissen in de wijk	

Tabel 4 belemmerende en bevorderende factoren bij de implementatie van De Vreedzame Wijk als concluderend op uitgevoerd onderzoek

Met de schematische weergave van de bevorderende en belemmerende factoren bij de implementatie van de Vreedzame Wijk, kan de doelstelling als voltooid worden beschouwd. Hiermee zijn namelijk de ervaringen van reeds Vreedzame Wijken in Nederland in kaart gebracht. Dit is ondersteunend om de implementatie van De Vreedzame Wijk Malberg vorm te geven, waardoor ook gesteld kan worden dat de probleemstelling is aangepakt. De conclusie biedt tevens handvaten om de maatschappelijke beweging van De Vreedzame Wijk te bevorderen en biedt daarmee een bijdrage aan innovatie in het sociale domein. De implementatie van het programma zorgt namelijk in wijken voor bevordering van sociale cohesie, respect voor diversiteit, sociale rechtvaardigheid, zelfstandigheid van wijkbewoners en collectieve verantwoordelijkheid (Sociaal Werk Nederland, z.d.).

7. Discussie

7.1 Conclusie versus theoretisch kader

De bevorderende en belemmerende factoren zoals die in de conclusie aan bod zijn gekomen, komen in grote lijnen overeen met de factoren zoals die in eerdere onderzoeken naar voren zijn gekomen. In onderzoeken zoals benoemd in het theoretisch kader komt de handelingsverlegenheid als belemmerende factor naar voren, waar in dit onderzoek geen sprake over is geweest. Daarnaast is in dit onderzoek ook geen sprake geweest over de leeftijd van het kind, welke in eerdere onderzoeken als bevorderend zijn ervaren. De zwakke uitvoering van De Vreedzame School wordt in zowel eerdere onderzoeken, als in dit onderzoek als belemmerende factor gezien, evenals personeelwisselingen in organisaties in de wijk. De flexibele aanpak in de implementatie wordt in zowel eerdere onderzoeken, als in dit onderzoek als bevorderende factor gezien. Daarnaast blijkt uit zowel eerdere onderzoeken als dit onderzoek dat het programma tijd nodig heeft om te landen. In eerdere onderzoeken wordt de straatcultuur alleen als belemmerende factor aangeduid, terwijl uit dit onderzoek blijkt dat dit tevens een bevorderende factor kan zijn. De bevorderende factor “collectieve aanpak” en “gemeenschapsgevoel in de wijk” die in eerder onderzoek naar voren komt, wordt in dit onderzoek omschreven als “gemeenschappelijk doel”. In eerdere onderzoeken wordt gesproken over “implementeren op meerdere niveaus in de buurt”, terwijl respondenten in dit onderzoek spreken over “vindplaatsen”. Er zijn echter ook uitkomsten in dit onderzoek, die niet in eerdere onderzoeken naar voren komen. Zo wordt er in eerdere onderzoeken niet gesproken over professionaliteit, zoals “het goede voorbeeld” geven of “outreachend werken” en wordt in eerdere onderzoeken niet gesproken over verschillende visies over het programma en zichtbaarheidsaspecten in de wijk.

De conclusie geeft echter blijk van een ander perspectief, daar dit onderzoek zich heeft gericht tot professionals ten opzichte van de onderzoeken in het theoretisch kader die zich vooral richtte vanuit kinderperspectief. De resultaten zijn gebaseerd op ervaringen uit praktijkgerichte settingen waardoor de conclusie meer betekenis krijgt voor de opdrachtgever, daar deze ook uit professionals bestaat. Dit onderzoek zal daarom beter aansluiten dan de verwachte factoren uit eerdere onderzoeken. Daarnaast zijn de onderzoeken zoals beschreven in het theoretisch kader vooral beschrijvend van aard, deze tonen vooral aan wat bevorderende en belemmerende factoren afzonderlijk van elkaar betekenen. In dit onderzoek zijn in de resultaten en conclusie ook verbanden gelegd tussen bevorderende en belemmerende factoren, wat professionals ondersteunt in verdere in gebruik name hiervan.

7.2 Professionalisering sociaal werk

De bevorderende en belemmerende factoren die geconcludeerd zijn geven blijk van bepaalde professionele handelingen en houdingen. Deze handelingen en houdingen komen

sterk overeen met de tien generieke kernkwalificaties en de kerntaken van sociale professionals zoals genoemd in het Landelijk opleidingsdocument Sociaal Werk (2017). Eén van de bevorderende factoren luidt namelijk het inspelen op gebeurtenissen in de wijk en hiervoor is actief openstellen en signaleren nodig (kernkwalificatie 1). De implementatie van De Vreedzame Wijk bevordert het sociaal functioneren van een primaire leefomgeving (kernkwalificatie 2). Hierbij wordt tevens geacht de civil society te versterken, waardoor het sociaal functioneren van en in netwerken en gemeenschappen rondom kinderen wordt bevorderd (kernkwalificatie 3 en 4). In de samenwerking met partners (kernkwalificatie 6) komt het gemeenschappelijk doel als bevorderende factor in dit onderzoek naar voren. Een belemmerende factor is dat ouders lastig te bereiken zijn en hiervoor is een onderzoekende en innoverende houding nodig om ouders middels andere vindplaatsen te bereiken (kernkwalificatie 9). Het onderzoek geeft daarom niet alleen meer inzicht in bevorderende en belemmerende factoren met betrekking tot de implementatie, maar ook inzicht in de kernkwalificaties die de sociale professional hierdoor moet uitoefenen of verder moet (door)ontwikkelen, wat behoort tot een van de kerntaken van sociale professionals. Het onderzoek en de daarmee verzamelde resultaten dragen bij aan het sociaal functioneren in de wijk Malberg en het versterken van de organisatorische verbanden tussen organisatie in de wijk, waardoor ook een bijdrage wordt geleverd aan de andere twee kerntaken.

7.3 Betrouwbaarheid en validiteit

Het achterhalen van de bevorderende en belemmerende factoren is geschied middels half-gestructureerd interviews en een focusgroep. Het doel van het onderzoek was om ervaring hiertoe van andere Vreedzame Wijken in kaart te brengen en dat is voldoende mogelijk geworden middels deze dataverzamelmethode. De onderzoeker heeft in deze dataverzamelmethode zich voldoende laten leiden door het gesprek, wat de kwaliteit van gegevensverzameling heeft doen versterken. Gedurende de focusgroep deed zich bij de onderzoeker een situatie voor die het gesprek deed onderbreken. Dit kan van invloed zijn geweest op betrouwbaarheid van de focusgroep en daardoor op de betrouwbaarheid van de hierdoor achterhaalde resultaten. De onderzoeker heeft zich niet laten beïnvloeden en is respondenten blijven uitnodigen te spreken, waardoor alle onderwerpen alsnog aan bod zijn gekomen in de vooraf gestelde tijd. Indien het onderzoek nogmaals door een ander zal worden uitgevoerd, in precies dezelfde setting zal de kans groot zijn dat de resultaten niet zullen afwijken. Echter, de Vreedzame Wijken in Nederland blijven groeien, waardoor ook de belemmerende en bevorderende factoren blijven groeien. Dit brengt de betrouwbaarheid in geding, daar de resultaten gebaseerd zijn op een toevallig moment. De resultaten hebben de onderzoeker in staat gesteld waarheden te verstrekken over de huidige onderzoeksvraag en draagt daarmee bij aan de validiteit van dit onderzoek (Baarda et al., 2013). Daarnaast zijn in interviews gelijkwaardige resultaten bevonden, waardoor gesteld kan worden dat de gestelde resultaten representatief zijn om conclusies te trekken en generalisatie te laten plaatsvinden.

7.4 Implicaties aan het onderzoek

De respondenten die hebben meegedaan aan dit onderzoek zijn benaderd middels Stichting Vreedzaam. Dit is van invloed op de validiteit van het onderzoek, daar wellicht niet alle mogelijke respondenten (die voldeden aan de eisen voor deelname) zijn benaderd. De kwaliteit van het onderzoek heeft hier echter niet onder geleden, aangezien alle respondenten wel voldeden aan de gestelde eisen en daarmee betrouwbare antwoorden hebben geboden om handelingsadviezen aan de opdrachtgever te kunnen bieden. Daarnaast is door Stichting Vreedzaam geen blinde kopie (BCC) gebruikt in de uitnodigingsmail, waardoor (mogelijke) respondenten elkaars contactgegevens hebben kunnen achterhalen. Dit heeft nadelige gevolgen voor de zorgvuldigheid van omgang van privacygegevens. Echter zijn deze gegevens ook beschikbaar in De Vreedzame Wijk App, welke voor iedereen toegankelijk is, waardoor wetenschappelijke integriteit van dit onderzoek gewaarborgd blijft.

Achteraf bleek dat enkele benaderde respondenten de uitnodigingsmail niet duidelijk vonden, waardoor werving van respondenten langer duurde dan verwacht. Er is hierdoor een tekort ontstaan in de transparantie van het onderzoek. Dit tekort is opgelost middels een telefonisch contact met de respondenten welke nog geen reactie hadden geboden. Respondenten zijn hierin geïnformeerd over het doel van het onderzoek en de betekenis van hun deelname, waardoor de transparantie van dit onderzoek zich heeft rechtgetrokken. Eveneens is besproken dat resultaten van dit onderzoek alleen gebruikt zullen worden voor de implementatie van De Vreedzame Wijk Malberg en is gevraagd hiervoor toestemming te geven. Echter geven de resultaten en conclusie ook veel mogelijkheden voor andere opkomende Vreedzame Wijken in Nederland. Deze kunnen niet zomaar worden vrijgegeven aangezien de respondenten alleen toestemming hebben gegeven voor de wijk Malberg en dat zou de integriteit van dit onderzoek in gevaar brengen. De respondenten (en de opdrachtgever) zullen daarom bevraagd worden of zij toestemming geven om resultaten uit dit onderzoek te delen met derden. Hierbij zal wel rekening gehouden worden met de BCC.

8. Aanbevelingen

8.1 Bestaand activiteiten aanbod in Vreedzaam

Zoals blijkt uit de conclusie op de eerste deelvraag dienen kinderen zonder kennis van Vreedzaam gewoon meegenomen te worden in De Vreedzame Wijk. Aanbevolen wordt om de pijlers van de Vreedzame Wijk te gebruiken als kapstok in de activiteiten die reeds worden aangeboden (zoals een Tiensersoos en Club M&M). Belangrijk hierbij is om aanbod met betrekking tot Vreedzaam laagdrempelig en spelenderwijs te houden. In het kader van de pijler “Taken en verantwoordelijkheden”, krijgen kinderen in bestaande activiteiten een laagdrempelige taak, bijvoorbeeld “Het schoonhouden van de tiensersoos gedurende de avond”. Hierdoor worden kinderen in de wijk, ongeacht of deze kennis hebben van Vreedzaam of niet, laagdrempelig en spelenderwijs betrokken in De Vreedzame Wijk. Door het huidige Corona virus zijn activiteiten in reguliere vorm stil komen te vallen. Bij hervatting van de activiteiten dient deze aanbeveling direct in gebruik genomen te worden. Dit geeft tevens de professional van desbetreffende activiteit de ruimte om activiteiten aan de Vreedzame kapstok te hangen. Denk hierbij aan het informeren en betrekken van vrijwilligers in de genoemde kapstok.

Daarnaast blijkt uit de resultaten van dit onderzoek dat er in wijken geen onderscheid gemaakt wordt in aanpak van kinderen met of zonder beperking. In het kader van de pijler “Positieve sociale gemeenschap” en “Omgang met diversiteit” wordt dan ook aanbevolen om de mogelijkheden binnen de welzijnsorganisaties te onderzoeken betreft het toegankelijk maken van activiteiten voor kinderen met een beperking. Hierbij moet onderzocht worden welke mogelijkheden er zijn om bestaande activiteiten toegankelijk te maken voor kinderen met een beperking en daarnaast welke noden hiervoor behoeftig zijn, zoals kennis en vaardigheden ontwikkeling ten aanzien van professionals en vrijwilligers. Op deze manier wordt aangesloten bij de huidige inclusieve samenleving, welke nastreeft dat iedereen meedoet.

8.2 Zichtbaarheid

In dit onderzoek is geconcludeerd dat ouderbetrokkenheid laag blijft bij Vreedzame Wijken in Nederland. Daarnaast verloopt het contact met partners in de wijk ook niet altijd even vlekkeloos. Zoals blijkt uit de resultaten werkt zichtbaarheid in de wijk bevorderend. Daarom wordt aanbevolen om de zichtbaarheid van De Vreedzame Wijk Malberg te vergroten. Resultaten uit het onderzoek geven aan dat het bevorderend werkt wanneer de professional outreachend te werk gaat en daarin werkt aan de relatie. Er wordt aanbevolen om budget vrij te maken uit de reeds ontvangen subsidie van de gemeente voor De Vreedzame Wijk Malberg, om zowel een tastbare zichtbaarheid te creëren in de wijk (posters, borden, flyers) als een niet-tastbare zichtbaarheid (in gesprek op vindplaatsen in de wijk). Hiermee wordt gestreefd om de ouder- en partnerbetrokkenheid in de wijk Malberg te vergroten en daarmee het functioneren van de gemeenschap te bevorderen, wat aansluit bij

kernkwalificatie 4 van het Landelijk opleidingsdocument Sociaal Werk (2017). Uit de resultaten is gebleken dat het bevorderend werkt wanneer gestart wordt vanuit kinderen. Er wordt aangeraden om kinderen dus te laten participeren in het zichtbaar maken van De Vreedzame Wijk. Kinderen kunnen bijvoorbeeld samen met professionals op vindplaatsen het gesprek aan gaan met ouders of partners, of samen met professionals flyers in de bus gooien bij wijkbewoners.

8.3 Buurtanalyse

Uit de resultaten is gebleken dat het bevorderend werkt om in te spelen op de wijk en daarmee maatwerk aan te bieden. Aanbevolen wordt om een buurtanalyse uit te (laten) voeren in de wijk Malberg. Een middel om dit te inventariseren is een enquête. Onderwerpen die hier de revue kunnen passeren zijn overlast, (on)veiligheidsbeleving, afval & milieu, groen- & speelvoorziening, woongenot, openbare voorzieningen en sociale woonomgeving. Eventuele kosten die hierdoor gemaakt worden, dienen vrij gemaakt te worden uit de reeds ontvangen subsidie van de gemeente voor De Vreedzame Wijk Malberg. De uitkomst van de buurtanalyse kan gelden als een gemeenschappelijk doel om met partners in de wijk samen te werken aan De Vreedzame Wijk, wat bijdraagt aan kernkwalificatie 6 van het Landelijk opleidingsdocument Sociaal Werk (2017), namelijk samenwerking. Aanbevolen wordt om hierbij vooral door te gaan waar de energie zit en daar waar geen energie zit te laten afvloeien. De buurtanalyse moet plaatsvinden vanuit verschillende perspectieven, zowel vanuit kinderen, als ouders, als partners, zodat eigenaarschap bevordert kan worden. Daarnaast worden kinderen op deze manier wederom betrokken bij De Vreedzame Wijk aangezien zij een stem krijgen in deze buurtanalyse. Zoals blijkt uit de resultaten, werkt het outreachend werken bevorderend en wordt dus aangeraden deze enquête huis aan huis af te nemen. Kinderen kunnen in de klas een enquête invullen, daar deze aan de deur wellicht niet altijd inspraak krijgen door ouders.

8.4 Participeren in Meet-Up

De onderzoeker heeft het als zeer inspirerend ervaren om in gesprek te gaan met verschillende Vreedzame Wijken in Nederland. Zoals blijkt uit de resultaten en de conclusie op de hoofdvraag zijn hierdoor ook veel handvaten naar voren gekomen, onder andere het gebruik maken van andermans ideeën. De onderzoeker zal echter verdwijnen van de praktijksetting, waardoor slechts dit papier overblijft. Zoals in resultaten naar voren komt, moet het programma gaan leven in de wijk. Dit “leven” zal ontstaan en blijven voortbestaan als de inspiratie voortzet. Sinds kort biedt Stichting Vreedzaam een Meet-Up aan, waarin verschillende wijken in Nederland elkaar ontmoeten en inspiraties met elkaar delen. Het wordt aanbevolen om hier met minimaal de interne wijkcoördinator bij aan te sluiten, om zo van andere wijken te kunnen leren en in de Vreedzame Wijk Malberg te kunnen ontwikkelen. Deze aanbeveling kan zo snel mogelijk worden opgepakt, daar de eerstvolgende Meet-Up gepland staat op 14 juni 2021. Dit sluit aan bij kernkwalificaties van

leren en ontwikkelen (8) en onderzoeken en innoveren (9) zoals benoemd in het Landelijk opleidingsdocument Sociaal Werk (2017).

8.5 Suggesties voor vervolgonderzoek

Desondanks dat professionals benaderen in dit onderzoek voor passende en verhelderende resultaten, conclusies en aanbevelingen heeft gezorgd, wordt de meerwaarde ingezien om eventueel vervolgonderzoek ook te richten op andere perspectieven. Nu is vooral het perspectief vanuit de wijkcoördinator belicht, maar een mix van verschillende perspectieven (zoals ouders, kinderen of partners uit de wijk) kan tot andere resultaten en dus aanbevelingen leiden. Daarnaast blijkt zowel uit het theoretisch kader, als de resultaten in dit onderzoek, dat de ouderbetrokkenheid in De Vreedzame Wijk laag is. Dit onderwerp was in dit onderzoek slechts een klein onderdeel, maar aangezien dit een uitdagend onderdeel blijft binnen het programma, kan vervolgonderzoek naar alleen dit onderwerp wellicht meer inzichten en handvaten bieden aan wijkcoördinatoren. Waardoor de uitdaging die zich voordoet bij ouderbetrokkenheid in de toekomst wellicht verlaagd zal worden.

Literatuurlijst

- Aber, J.L., Brown, J.L., & Heinrich, C.C. (1999). *Teaching conflict resolution: An effective school-based approach to violence prevention*. New York: Columbia University, Joseph L. Mailman School of Public Health, National Center for Children in Poverty.
- AD. (2021, 30 januari 2021). *Ruim 11.500 boetes en 345 arrestaties na zes dagen avondklok: 'Ongekend intensieve week'*. Geraadpleegd op 12 april 2021, van <https://www.ad.nl/binnenland/ruim-11-500-boetes-en-345-arrestaties-na-zes-dagen-avondklok-ongekend-intensieve-week~a0621870/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>
- Baarda, B., Bakker, E., Fischer, T., Julsing, M., de Goede, M., Peters, V. & Van der Velden, Th. (2013). *Basisboek kwalitatief onderzoek: Handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek* (3^e druk). Groningen: Noordhoff.
- Beer, P. de, & Koster, F. (2009). *Sticking Together or Falling Apart: Solidarity in an Era of Individualization and Globalization*. Geraadpleegd op 4 februari 2021, van <https://doi.org/10.1017/CBO9780511804397>
- Blum, R.W., & Rinehard, P.M. (1998). *Reducing the risk: connections that make a difference in the lives of youth*. Minneapolis: University of Minnesota.
- Burrell, N.A., Zirbel, C.S. & Allen, M. (2003). *Evaluating Peer Mediation Outcomes in Educational Settings: A Meta Analytic Review*. *Conflict Resolution Quarterly*, 21(1), 7-26
- Canon van Nederland. (z.d.). *De Grondwet: De belangrijkste wet van Nederland*. Geraadpleegd op 8 januari 2021, van <https://www.canonvannederland.nl/nl/grondwet>
- CBS. (2020, 7 april – a). *Leefbaarheid en overlast in de buurt; regio*. Geraadpleegd op 12 april 2021, van <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/81924NED/table?ts=1618247201694>
- CBS. (2020, 7 april – b). *(On)veiligheidsbeleving; regio*. Geraadpleegd op 12 april 2021, van <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/81877NED/table?ts=1618246572694>
- CEDgroep. (z.d. – a). *Ontstaansgeschiedenis*. Geraadpleegd op 4 februari 2021, van <https://www.devreedzame.school/info/64-publiek-domein/info/431-ontstaansgeschiedenis>

- CEDgroep. (z.d. – b). *Pedagogische visie*. Geraadpleegd op 4 februari 2021, van <https://www.devreedzame.school/info/64-publiek-domein/info/427-pedagogische-visie>
- Centrum Criminaliteitspreventie en veiligheid. (z.d.) *Vreedzame Wijk*. Geraadpleegd op 5 februari 2021, van <https://hetccv.nl/onderwerpen/veiligheidsbeleving/praktijkvoorbeelden/alle-praktijkvoorbeelden/vreedzame-wijk/>
- Clinton, H. R. (1996). *It takes a village: And other lessons children teach us*. New York: Simon & Schuster.
- Cornips, J. & Jong, E. (2009). *De participatieladder op en neer*. Vught: Partners en Pröpper.
- Day, M. (2014). *Impact van de Vreedzame aanpak op de burgerschapscompetenties van kinderen. Een voorloper van het effectiviteitsonderzoek naar De Vreedzame School en De Vreedzame Wijk*. Masterthesis Universiteit Utrecht. Maatschappelijke Opvoedingsvraagstukken, Faculteit Sociale Wetenschappen.
- De Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling. (2001). *Aansprekend opvoeden*. Geraadpleegd op 4 februari 2021, van https://www.kenniscentrumsportenbewegen.nl/kennisbank/publicaties/?aansprekend-opvoeden&kb_id=5272
- De Vries, D. (Directeur Stichting Vreedzaam). (2020) *Waarom werken aan een Vreedzame Wijk*. [Webinar]. Utrecht: Stichting Vreedzaam.
- De Winter, M. (2011). *Verbeter de wereld, begin bij de opvoeding. Van achter de voordeur naar democratische verbinding*. Amsterdam: Uitgeverij SWP
- De Winter, M. (2012). *Politics as Supernanny. Socialization and Civil Society*, 1–10. Geraadpleegd op 4 februari 2021, van https://doi.org/10.1007/978-94-6209-092-7_1
- Dewey, J. (2012). *Democracy and education*. New York: Free Press.
- Fischer, T., Julsing, M. (2015). *Onderzoeksvaardigheden*. Groningen: Noordhoff.
- Grondwet*. (1815, 24 augustus). Geraadpleegd op 8 januari 2021, van <https://wetten.overheid.nl/BWBR0001840/2018-12-21>
- Halbersma, M., Kramer, S., Mezgouri, S. & Van Schaik, M. (2013, 27 juni). *De Vreedzame Wijk: Bevorderende en belemmerende factoren ten aanzien van het toepassen van mediatie op straat door kinderen uit groep 7 en 8 van verschillende basisscholen in Kanaleneiland te Utrecht*. Geraadpleegd op 5 februari 2021, van https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:dk9_xU8ERIJ:https://dsp

ace.library.uu.nl/bitstream/handle/1874/288335/Bachelorthesis%2520Halbersma%2520M-9213082%2520en%2520Mezgouri%2520S-3645576%2520en%2520Schaik%2520MA%2520van-4041976%2520en%2520Kramer%2520S-4037227.pdf%3Fsequence%3D2%26isAllowed%3Dy+%cd=4&hl=nl&ct=clnk&gl=nl&client=firefox-b-ab

Horjus, B., Van Dijken, M.W. & De Winter, M. (2012). *Van school naar huis door een Vreedzame Wijk. Achtergrondrapportage*. Onderzoek naar Vreedzame Wijk Kanaleneiland. 2010-2011. Utrecht: Universiteit Utrecht.

Huygen, A. & De Meere, F. (2008, april). *De invloed en effecten van sociale samenhang*. Geraadpleegd op 4 februari 2021, van https://www.verweyjonker.nl/doc/vitaliteit/De%20invloed%20en%20effecten%20van%20sociale%20samenhang_1169.pdf

Kindcentrum Manjefiek. (z.d.). *Onze school*. Geraadpleegd op 9 januari 2021, van <https://www.kcmanjefiek.nl/p/de-school>

Ledoux, G., Waslander, S. & Eimers, T. (2020, mei). *Evaluatie passend onderwijs*. Geraadpleegd op 4 februari 2020, van <https://evaluatiepassendonderwijs.nl/wp-content/uploads/2020/05/Eindrapport-evaluatie-passend-onderwijs-2020.pdf>

Louwke Meinardi Communicatie (Red.). (2017, februari). *Landelijk opleidingsdocument Sociaal Werk*. Geraadpleegd op 25 april, van https://www.vereniginghogescholen.nl/system/profiles/documents/000/000/212/original/Landelijk_opleidingsdocument_Sociaal_Werk_-_downloadversie.pdf?1494439200

Metis Associates. (1990). *New York City Public School RCCP Evaluation Report*. New York: Author.

Metis Associates. (1991). *New York City Public Schools Evaluation Report*. New York: Author.

Metis Associates. (1997). *Atlanta RCCP Evaluation of Five Schools*. New York: Author.

Metis Associates. (1999). *Evaluation of RCCP in New-ark, NJ Public Schools*. New York: Author.

Metis Associates. (2001). *Anchorage Public Schools Evaluation Report*. New York: Author.

Ministerie van Algemene Zaken. (2013, 17 september). *Troonrede 2013*. Toespraak | Het Koninklijk Huis. <https://www.koninklijkhuis.nl/documenten/toespraken/2013/09/17/troonrede-2013>

- Movisie. (2018, 20 april). *De Vreedzame Wijk*. Geraadpleegd op 26 januari 2021, van <https://www.movisie.nl/tool/vreedzame-wijk>
- Nederlands Jeugdinstituut. (2017, 28 september) *De Vreedzame School: Oordeel erkenningscommissie*. [Databank] Geraadpleegd op 4 februari 2021, van <https://www.nji.nl/nl/Databank/Databank-Effectieve-Jeugdinterventies/Erkende-interventies/De-Vreedzame-School.html>
- Nederlands Jeugdinstituut. (2017, 28 september) *Interventie De vreedzame School*. Geraadpleegd op 4 februari 2021, van <https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Werkblad/Uitgebreide-beschrijving-De-Vreedzameschool.pdf>
- Nederlands Jeugdinstituut. (2017, 28 september) *Interventie De vreedzame School*. Geraadpleegd op 5 februari 2021, van <https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Werkblad/Uitgebreide-beschrijving-De-Vreedzameschool.pdf>
- Northwest Regional Educational Laboratory. (2000). *Lincoln County (OR): Lincoln County Primary Prevention Project*. Portland, OR: Author.
- NOS. (2020, 28 mei). *Passend onderwijs werkte minder goed dan gehoopt*. Geraadpleegd op 4 februari 2021, van <https://nos.nl/artikel/2335336-passend-onderwijs-werkte-minder-goed-dan-gehoopt.html>
- Pauw, L. (2009). Van Vreedzame School naar Vreedzame Wijk. *Praxisbulletin*, 27(2), 21-24.
- Pauw, L. (2013). *Onderwijs en burgerschap: wat vermag de basisschool?* Onderzoek naar De Vreedzame School. Utrecht: Universiteit Utrecht (proefschrift)/ Amsterdam: SWP
- Pauw, L. & Verhoeff, C. (2012). *Handboek De Vreedzame Wijk*. Maartensdijk: Eduniek/CED groep.
- Pauw, L. (2016) *De Vreedzame Wijk: Een praktische gids voor een samenhangend opvoedklimaat in de wijk*. Amsterdam: SWP.
- Pauw, L. M. J. (2015) *Werkt Vreedzaam? Samenvatting van onderzoeksresultaten naar De Vreedzame School en De Vreedzame Wijk*. Geraadpleegd op 4 februari 2021, van <http://stichtingvreedzaam.nl/publicaties/Evaluatiegegevens%20van%20DVS%202017.pdf>
- Resnick, M.D., Bearman, P.S., Blum, R.W., Bauman, K.E., Harris, K.M., Jones, J., & Udry, J.R. (1997). Protecting adolescents from harm. Findings from the National longitudinal

study on adolescent health. *Journal of the American Medical Association*, 278, 823-832.

Rijksoverheid. (z.d. – a). *Doelen passend onderwijs*. Geraadpleegd op 4 februari 2021, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/passend-onderwijs/doelen-passend-onderwijs>

Rijksoverheid. (z.d. – b). *Zorgplicht en samenwerken scholen in passend onderwijs*. Geraadpleegd op 4 februari 2021, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/passend-onderwijs/zorgplicht-en-samenwerken-scholen-passend-onderwijsverantwoordelijkheid-van-de-scholen>

RTL Nieuws. (2021, 25 januari). *Rellen na avondklok: Dit gebeurde er in verschillende steden*. Geraadpleegd op 5 februari 2021, van <https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/nederland/artikel/5210598/avondklok-onrust-schilderswijk-den-haag-venlo-tilburg>

Selfridge, J. (2004). The Resolving Conflict Creatively Program: How We Know It Works. *Theory Into Practice*, 43(1), 59–67. https://doi.org/10.1207/s15430421tip4301_8

Sociaal Werk Nederland. (z.d.). *Wat is sociaal werk?* Geraadpleegd op 5 februari 2021, van <https://www.sociaalwerknederland.nl/over-ons>

Stichting Vreedzaam. (z.d. – a). *Overzicht Vreedzame Wijken*. Geraadpleegd op 5 februari 2021, van <https://www.stichtingvreedzaam.nl/de-vreedzame-wijk/10-vreedzame-wijk/70-overzicht-vreedzame-wijken>

Stichting Vreedzaam. (z.d. – b). *De Vreedzame Wijk: Inleiding*. Geraadpleegd op 5 februari 2021, van <https://www.stichtingvreedzaam.nl/de-vreedzame-wijk>

Stichting Vreedzaam. (z.d. – c). *Achtergronden*. Geraadpleegd op 12 april 2021, van <https://www.stichtingvreedzaam.nl/de-vreedzame-wijk/10-vreedzame-wijk/64-achtergronden>

Stichting Vreedzaam. (z.d. – d). *Wat is De Vreedzame School? - Lessenserie*. Geraadpleegd op 22 april 2021, van <https://www.vreedzame.school/info/64-publiek-domein/info/184-lessenserie>

Universiteit Utrecht, Stichting Vreedzaam & CEDgroep. (2017, 1 september). *Inhoudelijk eindverslag ontwikkel- en onderzoeksproject: De Vreedzame Wijk 2.0*. Geraadpleegd op 5 februari 2021, van https://www.stichtingvreedzaam.nl/images/sv/downloads/stichting_vreedzaam/onderzoek/Inhoudelijk_eindverslag_VW_20.pdf

Van der Valk, B. W. (2007, oktober). *De staat tegen de straat* (Masterscriptie). Bestuur & Beleid, Universiteit Utrecht.

Van Gaalen, E. (2021, 26 januari). *Waarom het overal zo uit de hand loopt: Psychologen verklaren losgeslagen gedrag*. Geraadpleegd op 4 februari 2021, van <https://www.ad.nl/binnenland/waarom-het-overal-zo-uit-de-hand-loopt-psychologen-verklaren-losgeslagen-gedrag~a93b8f67/>

Vermande, M., Van der Meulen, M. & Reijntjes, A. (2015). *Pesten op school: Achtergronden en interventies*. (2e druk). Amsterdam: Boom Lemma

Wet op het primair onderwijs. (1981, 2 juli). Geraadpleegd op 4 februari 2021, van <https://wetten.overheid.nl/BWBR0003420/2021-02-01>

Xue, Y., Leventhal, T., Brooks-Gunn, J., & Earls, F. J. (2005). Neighborhood residence and mental health problems of 5- to 11-year-olds. *Archives of general psychiatry*, 62(5), 554–563. <https://doi.org/10.1001/archpsyc.62.5.554>

Bijlagen

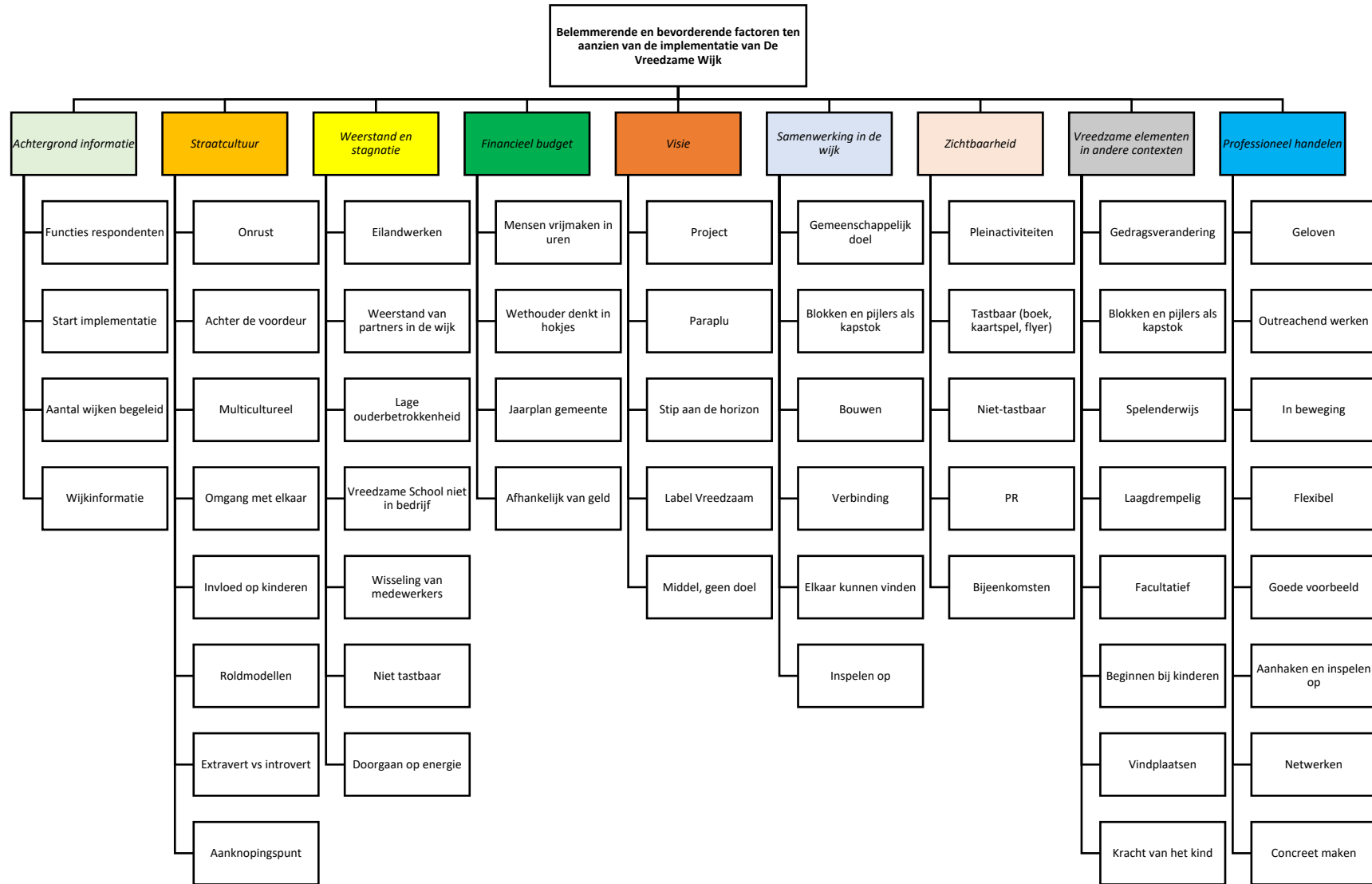
Bijlage 1 – Topiclijst half-gestructureerd interview

Topic	Onderwerp definitie	Literatuur verwijzing	Openingsvraag
Achtergrondinformatie	Informatie vergaren over respondent, rol in De Vreedzame Wijk en de wijk zelf	Professional uit stuurgroep in context brengen (Pauw, 2016)	1. Wat is uw rol binnen de stuurgroep Vreedzame Wijk? 2. Hoe lang is deze wijk een Vreedzame Wijk en hoelang heeft de implementatie geduurd?
Kennis, vaardigheden en attitudes	- Conflictoplossing - Omgaan met verschillen - Gezamenlijke besluitvorming - Positief sociaal gedrag - Verantwoordelijk voor de gemeenschap	Gericht op doelen Vreedzame Wijk op kindniveau (Pauw, 2016)	1. Hoe hebben jullie ervoor gezorgd dat kinderen de opgedane kennis, vaardigheden en attitudes vanuit De Vreedzame School kunnen inzetten in andere contexten? 2. Hoe zijn kinderen zonder kennis van De Vreedzame School betrokken hierin? 3. Hoe zijn kinderen met een handicap betrokken?
Participatie	- Kinderen betrekken bij hun omgeving - Gemeenschapszin bevorderen	Gericht op doelen Vreedzame Wijk op kindniveau (Pauw, 2016)	1. Welke activiteiten werden er voor kind en jeugd georganiseerd voor de implementatie? 2. Welke activiteiten werden er georganiseerd voor kinderen met een verstandelijke beperking, leer- of gedragsstoornis?
Pedagogisch opvoedklimaat	Versterken van pedagogische civil society	Gericht op doelen Vreedzame Wijk op opvoedersniveau (Pauw, 2016)	1. Hoe was het opvoedklimaat in de wijk voor de implementatie?
Handelingsverlegenheid	Verminderen door pedagogische principes van De Vreedzame School	Gericht op doelen Vreedzame Wijk op opvoedersniveau (Pauw, 2016)	1. Hoe zijn ouders betrokken bij de implementatie? 2. Hoe zijn jullie omgegaan met weerstand vanuit ouders?
Pedagogisch beleid	- Wijkinstellingen - Verenigingen in de wijk	Gericht op doelen Vreedzame Wijk op opvoedersniveau (Pauw, 2016)	1. Wat hebben instellingen en verenigingen in de wijk nodig om deel te nemen aan De Vreedzame Wijk?
Straatcultuur	Streven naar positief sociaal en veilig klimaat waarin participatie centraal staat	Gericht op doelen Vreedzame Wijk op wijkniveau (Pauw, 2016)	1. Hoe zag de straatcultuur in deze wijk eruit voordat De Vreedzame Wijk geïmplementeerd was?

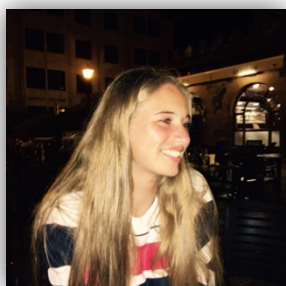
Bijlage 2 – Topiclijst focusgroep

Topic	Onderwerp definitie	Literatuur verwijzing	Openingsvraag
Achtergrondinformatie	Informatie vergaren over werkervaring respondenten en hoeveelheid aan begeleiding in wijken	Externe coördinatoren in context brengen (Pauw, 2016)	Voor elke respondent: Hoe lang werk je al voor Stichting Vreedzaam en hoeveel wijken heb je begeleid bij de implementatie?
Bevorderende factoren – kindniveau	Kennis, vaardigheden, attitudes Vreedzame School en participatie in de omgeving van kinderen	Gericht op doelen Vreedzame Wijk op kindniveau (Pauw, 2016)	Welke aspecten op kindniveau hebben bijgedragen aan het succesvol uitrollen van De Vreedzame Wijk?
Belemmerende factoren – kindniveau	Kennis, vaardigheden, attitudes Vreedzame School en participatie in de omgeving van kinderen	Gericht op doelen Vreedzame Wijk op kindniveau (Pauw, 2016)	Welke aspecten op kindniveau hebben het uitrollen van De Vreedzame Wijk bemoeilijkt?
Bevorderende factoren – opvoedersniveau	Pedagogisch opvoedklimaat, handelingsverlegenheid en pedagogisch beleid van wijkinstellingen	Gericht op doelen Vreedzame Wijk op opvoedersniveau (Pauw, 2016)	Welke aspecten op opvoedersniveau hebben bijgedragen aan het succesvol uitrollen van De Vreedzame Wijk?
Belemmerende factoren – opvoedersniveau	Pedagogisch opvoedklimaat, handelingsverlegenheid en pedagogisch beleid van wijkinstellingen	Gericht op doelen Vreedzame Wijk op opvoedersniveau (Pauw, 2016)	Welke aspecten op opvoedersniveau hebben het uitrollen van De Vreedzame Wijk bemoeilijkt?
Bevorderende factoren – wijkniveau	Van straatcultuur naar een veilig, positief sociaal klimaat	Gericht op doelen Vreedzame Wijk op wijkniveau (Pauw, 2016)	Welke aspecten op wijkniveau hebben bijgedragen aan het succesvol uitrollen van De Vreedzame Wijk?
Belemmerende factoren – wijkniveau	Van straatcultuur naar een veilig, positief sociaal klimaat	Gericht op doelen Vreedzame Wijk op wijkniveau (Pauw, 2016)	Welke aspecten op wijkniveau hebben het uitrollen van De Vreedzame Wijk bemoeilijkt?

Bijlage 3 – Codeboom

Onderzoek naar belemmerende en bevorderende factoren bij de implementatie van De Vreedzame Wijk

Hallo!

Ik ben Danitchia Hendrickx, 22 jaar en momenteel bezig met afstuderen aan de opleiding Social Work te Zuyd Hogeschool Sittard. Namens de stuurgroep Vreedzame Wijk Malberg voer ik onderzoek uit waarvoor ik u graag wil uitnodigen!

Het onderzoek

Een wijk in Maastricht, Malberg, is momenteel bezig met de implementatie van De Vreedzame Wijk. Dit is een proces die vele wijken reeds doorlopen hebben (momenteel hebben reeds 36 wijken de implementatie voltooid). Elke wijk doorloopt hierin een eigen proces, met daarin eigen belemmeringen en bevorderingen ten aanzien van de implementatie van de methodiek. Met dit onderzoek breng ik deze belemmeringen en bevorderingen in kaart om zo de stuurgroep Vreedzame Wijk Malberg, maar later ook andere opkomende Vreedzame Wijken handvaten te bieden om hun implementatie vorm te geven.

Meedoen aan het onderzoek

Als Vreedzame Wijk heeft u dit bovengenoemd proces reeds doorlopen, wat maakt dat ik graag gebruik maken van deze expertise. Uiteraard is dit geheel vrijwillig en kunt u op ieder moment stoppen met deelname. Middels een online interview van circa 45-60 minuten wil ik met u in gesprek gaan over de belemmerende en bevorderende factoren ten aanzien van de implementatie van De Vreedzame Wijk, aan de hand van de doelen op kind-, opvoeder- en wijkniveau. Voor het onderzoek is het dus noodzakelijk dat u als professional nauw betrokken bent (geweest) de implementatie in uw wijk.

Gegevensbescherming

Met uw toestemming wordt het interview opgenomen met als doeleinde het verwerken van verkregen informatie. Deze verkregen informatie wordt door mij geanonimiseerd en daardoor niet traceerbaar naar u. Na deze verwerking wordt de opname vernietigd en deze zal alleen in mijn bezit zijn (geweest). De onderzoeksresultaten worden gedeeld met de stuurgroep Vreedzame Wijk Malberg, welke deze zal gebruiken voor de vormgeving van hun implementatie.

Ik beantwoord graag uw vragen!

Danitchia Hendrickx

[Contactgegevens weggelaten wegens privacy]

Zuyd
Hogeschool **ZU**
YD

Onderzoek naar belemmerende en bevorderende factoren bij de implementatie van De Vreedzame Wijk

Hallo!

Ik ben Danitchia Hendrickx, 22 jaar en momenteel bezig met afstuderen aan de opleiding Social Work te Zuyd Hogeschool Sittard. Namens de stuurgroep Vreedzame Wijk Malberg voer ik onderzoek uit waarvoor ik u graag wil uitnodigen!

Het onderzoek

Een wijk in Maastricht, Malberg, is momenteel bezig met de implementatie van De Vreedzame Wijk. Dit is een proces die vele wijken reeds doorlopen hebben (momenteel hebben reeds 36 wijken de implementatie voltooid). Elke wijk doorloopt hierin een eigen proces, met daarin eigen belemmeringen en bevorderingen ten aanzien van de implementatie van de methodiek. Met dit onderzoek breng ik deze belemmeringen en bevorderingen in kaart om zo de stuurgroep Vreedzame Wijk Malberg, maar later ook andere opkomende Vreedzame Wijken handvaten te bieden om hun implementatie vorm te geven.

Meedoen aan het onderzoek

Als externe regisseur heeft u dit bovengenoemd proces al vaker samen met wijken doorlopen, wat maakt dat ik graag gebruik maken van deze expertise. Uiteraard is dit geheel vrijwillig en kunt u op ieder moment stoppen met deelname. Middels een online focusgroepsgebesprek van circa 45-60 minuten wil ik samen met u en andere externe regisseurs in gesprek gaan over de belemmerende en bevorderende factoren ten aanzien van de implementatie van De Vreedzame Wijk. Dit aan de hand van de doelen op kind-, opvoeder- en wijkniveau.

Gegevensbescherming

Met uw toestemming (en die van anderen deelnemers) wordt het interview opgenomen met als doeleinde het verwerken van verkregen informatie. Deze verkregen informatie wordt door mij geanonimiseerd en daardoor niet traceerbaar naar u. Na deze verwerking wordt de opname vernietigd en deze zal alleen in mijn bezit zijn (geweest). De onderzoeksresultaten worden gedeeld met de stuurgroep Vreedzame Wijk Malberg, welke deze zal gebruiken voor de vormgeving van hun implementatie.

Ik beantwoord graag uw vragen!

Danitchia Hendrickx

[Contactgegevens weggelaten wegens privacy]

Zuyd
Hogeschool **ZU**
YD

Bijlage 6 – Toestemmingsverklaring respondent

Afstudeeropdracht vierdejaars - Format Instemmingsverklaring respondent

versie: mondeling doornemen

Informatie over het onderzoek en instemmingsverklaring

Voordat we beginnen met het gesprek is het belangrijk dat u goed op de hoogte bent van het doel van het onderzoek, en hoe er wordt omgegaan met de verzamelde gegevens zodat u goed geïnformeerd kunt besluiten of u wilt meedoen aan dit gesprek.

Ik ben vierdejaars student aan de opleiding Sociaal Werk, Zuyd Hogeschool.

In het kader van mijn afstudeeropdracht voer ik een onderzoek uit naar de implementatie van De Vreedzame Wijk. Ik doe dit in opdracht van De Vreedzame Wijk Malberg. Doel van het onderzoek is om belemmerende en bevorderende factoren van de implementatie in kaart te brengen.

Waarom is uw deelname belangrijk?

Als Vreedzame Wijk heeft u dit bovengenoemd proces reeds doorlopen, wat maakt dat ik graag gebruik maken van deze expertise. Uiteraard is dit geheel vrijwillig en kunt u op ieder moment stoppen met deelname. Middels een online interview van circa 45-60 minuten wil ik met u in gesprek gaan over de belemmerende en bevorderende factoren ten aanzien van de implementatie van De Vreedzame Wijk, aan de hand van de doelen op kind-, opvoeder- en wijkniveau. Voor het onderzoek is het dus noodzakelijk dat u als professional nauw betrokken bent (geweest) de implementatie in uw wijk.

Wat betekent het voor u als u meedoet?

Het gesprek duurt maximaal 60 minuten. Ik ga respectvol om met wat u met mij deelt. Als u niet wilt antwoorden op een vraag dan hoeft dat uiteraard niet. Het interview wil ik graag opnemen, zodat ik tijdens het interview niet zo veel hoeft te schrijven. Deze opnamen worden door mij geanonimiseerd opgeschreven. De uitgeschreven geanonimiseerde interviews worden na het onderzoek zorgvuldig bewaard bij de onderzoekers van onze opleiding bij Zuyd Hogeschool. De oorspronkelijke opnames worden door mij nadat ze zijn uitgeschreven vernietigd. Citaten uit de geanonimiseerde interviews kunnen op een later moment door de onderzoekers worden gepubliceerd.

Voor meer informatie over dit onderzoek kunt u te allen tijde contact opnemen met S. W. (AFSTUDEERCOACH) van Zuyd Hogeschool.

Heeft u naar aanleiding van het voorgaande nog vragen?

(De respondent krijgt de ruimte om vragen te stellen. Als hij zij geen vragen (meer) heeft gaat onderzoeker door).

Mag ik u dan om toestemming vragen om dit gesprek op te nemen?

Indien de respondent instemt, zet onderzoeker nu het opname apparaat aan!

OPNAME AAN:

Dus u vindt het goed dat het interview wordt opgenomen? JA/NEE.

U mag de volgende vragen in de toestemmingsverklaring met Ja of Nee beantwoorden:

- Bent u geïnformeerd over het doel en de inhoud van het onderzoek?
 - *Respondent zegt Ja/ Nee*

- Begrijp u dat het onderzoek anoniem is en dat de resultaten gebruikt worden voor onderzoek naar de implementatie van De Vreedzame Wijk Malberg?
 - *Respondent zegt Ja/ Nee*

- Heeft u begrepen dat de opnamen wordt uitgeschreven en daarna direct wordt vernietigd en gaat u hiermee akkoord?
 - *Respondent zegt Ja/ Nee*

- Heeft u vragen die u nog had over het onderzoek of gegevensverwerking kunnen stellen, en zijn deze naar tevredenheid beantwoord?
 - *Respondent zegt Ja/ Nee*

- Weet u dat meedoen vrijwillig is en dat u ieder moment met het gesprek kunt stoppen, verdere deelname aan het onderzoek kunt beëindigen en binnen 24 uur na akkoordverklaring uw toestemming kan intrekken?
 - *Respondent zegt Ja/ Nee*

Hartelijk dank, dan gaan we nu over naar het interview.

Vier pijlers voor de wijk

Bijlage 8 – Participatieladder (Cornips & Jong, 2009)

Blok 1 We horen bij elkaar

Blok 2 We lossen conflicten zelf op

Blok 3 We hebben oor voor elkaar

Blok 4 We hebben hart voor elkaar

Blok 5 We dragen een steentje bij

Blok 6 We zijn allemaal anders

